

Ouderschap, Papa ook jij telt mee!

Gezinsbegeleidsters een stap verder helpen in het
vadersensitief begeleiden

Bachelorproef
voorgedragen door:
Ahlam Yousfi

Promotor: Kim Daniels
Projectbegeleider: Karin Bas

Academiejaar 2020-2021
Bacheloropleiding VERPLEEGKUNDE

Voorwoord

Dit verbeterproject heeft plaatsgevonden in het Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) de Hummeltjes te Hasselt. Vier jaar geleden ben ik begonnen aan de opleiding 'Professionele bachelor in de verpleegkunde' met als doel in een pediatrie setting te gaan werken. Gedurende mijn verschillende stage-ervaringen merkte ik dat het probleem rond vadersensitief begeleiden iets is waar zorgprofessionals tegenaanlopen. Door de stage-ervaringen en de vraag van de gezinsbegeleiders, van het CKG de Hummeltjes te Hasselt, ben ik me gaan verdiepen in de problematiek rond vadersensitief begeleiden. Het actieonderzoek van mijn afstudeerproject, aan de Hogeschool PXL Healthcare te Hasselt, kaders dan ook volledig binnen dit topic.

Het afstudeerproject was voor mij een boeiende en zeer leerzame periode. In het begin was het erg stressvol en maakte ik mij veel zorgen rond het project. Door mijn intrinsieke motivatie voor dit onderwerp en de begeleiding vanuit school en de stageplaats heb ik dit weten om te buigen.

Allereerst wil ik Kim Daniels, mijn promotor, bedanken voor haar tijd, deskundigheid en motivatie die ze gedurende periode heeft geïnvesteerd. Graag wil ik Karin Bas enorm bedanken voor de begeleiding, ondersteuning en leerrijke periode. Het begrip, geduld en positivisme heeft mij door de moeilijke, soms stressvolle, momenten heen geholpen. Hierbij wil ik ook de gezinsbegeleiders, Marleen Pulinx, Sofie Dupont, Nele Spee, Silke Mouha en Sylvie Simons bedanken voor hun medewerking, het delen van ervaringen en het kritisch meedenken naar mogelijke oplossingen. Tenslotte wil ik in het bijzonder Nele Spee nog eens bedanken voor de praktische en inhoudelijke uitwerking van de werkbladen. Dit alle leidde ertoe dat het project tot een mooi einde is kunnen komen.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Ahlam Yousfi

Hasselt, 10 mei 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Abstract	4
Rapport	5
1 Introductie	5
2 Literatuurstudie	8
2.1 Methodologie literatuurstudie	8
2.1.1 Vaderbetrokkenheid: wat is het?	8
2.1.2 Vaderbetrokkenheid in cijfers	10
2.1.3 Genderrollen	11
2.1.4 Het betrekken van vaders binnen de hulpverlening	13
2.2 Resultaten literatuur	16
2.2.1 Vaderbetrokkenheid: Wat is het?	16
2.2.2 Vaderbetrokkenheid in cijfers	16
2.2.3 De rollen binnen het gezin	17
2.2.4 Het betrekken van vaders in de hulpverlening	18
3 Methodologie	22
3.1 Toegepaste methode	22
3.1.1 Metten van de outcome	22
3.1.2 Kwaliteit van het project	23
4 Resultaten	25
5 Discussie	27
6 Conclusie	29
7 Bibliografie	30
Bijlagen	33

Ouderschap, Papa ook jij telt mee!

Gezinsbegeleidsters een stap verder helpen in het
vadersensitief begeleiden

Abstract

Inleiding:

De gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt wensen vadersensitiever te begeleiden. Momenteel is er op de afdeling geen specifieke aanpak om de vaders te betrekken in de begeleidingen, ondanks dat het belang ervan wetenschappelijk bewezen is. Zo blijkt uit literatuurstudie dat vaderbetrokkenheid een positief effect heeft op de ontwikkeling van het kind, de moeder en van de vader zelf. Door de vader te benaderen in zijn totaliteit en positief te bekrachtigen wordt zijn bestaan in de opvoeding erkent. Dit zorgt voor een verhoogd zelfvertrouwen in het vaderschap.

Methode:

Door middel van een kwantitatieve en kwalitatieve bevraging, werd de visie en behoefte van de gezinsbegeleidsters in kaart gebracht. Daarnaast werd er aan de hand van de literatuurstudie gekeken naar het belang van vaderbetrokkenheid en de aanpak ervan. Tot slot werd de groei van de gezinsbegeleidsters bevraagd en in kaart gebracht.

Resultaten:

Op basis van literatuur en de behoeften van de gezinsbegeleidsters werd een stappenplan en een visie uitgewerkt aangaande vadersensitief begeleiden. Concrete tools die aangereikt werden, waren werkbladen, stellingskaarten en het onder de aandacht brengen van dit thema. Gedurende de 59 begeleidingsmomenten waren 31% van de vaders betrokken. Na het implementeren van de tools zien gemiddeld 50% van de gezinsbegeleidsters een groei in het vadersensitiefbegeleiden. Daarnaast gaven de ouders aan dat de tools hun doet stilstaan bij bepaalde thema's.

Discussie:

Het verbeterproject sluit aan bij de visie en behoefte van de gezinsbegeleidsters. Om de begeleidingen op maat te kunnen bieden moet er rekening gehouden worden met de culturele context van het gezin. Dit zou eventueel een belemmering kunnen zijn in de begeleiding. Het is daarnaast van belang dat de gezinsbegeleidster haar visie en referentiekader durft lost te laten, om de ouder een kans te geven en zo kan inleven in de hun denkwereld.

Conclusie:

Het verbeterproject heeft een zeker traject gevolgd met een mooi resultaat als gevolg. Ondanks dat de tools voor een respectievelijke verbetering hebben gezorgd, is het van belang om in het achterhoofd te houden dat de vader nog altijd zelf kiest in hoeverre hij betrokken wil zijn.

Rapport

1 Introductie

De aanleiding tot dit project is de hulpvraag die gekomen is vanuit de gezinsbegeleidsters van het CKG (Centrum voor kindercare en gezinsondersteuning) de Hummeltjes te Hasselt. Tijdens de begeleidingen is het hun opgevallen dat in het algemeen de vaders minder betrokken zijn bij de hulpverlening en/of in het gezin. De methodes en hulpmiddelen die zij nu bezitten lijken ontoereikend te zijn om te zorgen voor een volwaardige betrokkenheid van de vaders. De gezinsbegeleidsters zijn op zoek naar een alternatief, wat hun eventueel zou kunnen faciliteren in de gezinsbegeleiding.

Het CKG is een erkende voorziening van het Agentschap Opgroeien. De organisatie staat in voor het bieden van opvoedingsondersteuning aan gezinnen met kinderen van 0 tot 12 jaar.

Na het opzoeken van literatuur en het exploreren van de hulpvraag werd de volgende onderzoeksvraag opgesteld: **“Wat is de visie van de gezinsbegeleidsters op vlak van vadersensitief begeleiden en op welke manier kan hieraan tegemoetgekomen worden?”**. Om een antwoord te kunnen vinden op de onderzoeksvraag heb ik een voorstudie en een bevraging gedaan (nulmeting) bij de gezinsbegeleidsters van het CKG De Hummeltjes te Hasselt. Door de bevraging ben ik tegemoet kunnen komen aan de specifieke behoeftes van de gezinsbegeleidsters van het CKG De Hummeltjes te Hasselt. Om een concreet antwoord te kunnen vormen op de onderzoeksvraag werden de volgende subvragen gesteld:

- Wat zijn de noden ten aanzien van vadersensitief begeleiden van de gezinsbegeleidsters van het CKG De Hummeltjes te Hasselt?
- Waar willen de gezinsbegeleidsters van het CKG De Hummeltjes naartoe op vlak van vadersensitief begeleiden?
- Over welke ‘tool’ aangaande vadersensitief begeleiden beschikken de gezinsbegeleidsters al?
- Hoe kan men evidence based vaderbetrokkenheid stimuleren?
- Welke handvaten kunnen er aangeboden worden aan de gezinsbegeleidsters?

In de literatuurstudie ben ik op zoek gegaan naar wat vaderbetrokkenheid inhoudt, cijfers rond vaderbetrokkenheid, invloed van de typische genderrollen en hoe de vaders betrokken kunnen worden bij de hulpverlening en/ of in het gezin. De focus ligt hier vooral in het bieden van handvaten en/of hulpmiddelen aan de gezinsbegeleidsters van het CKG De Hummeltjes te Hasselt.

Het betrekken van vaders binnen de hulpverlening en in het gezin is van groot belang. Zo hebben veel onderzoeken aangetoond dat een betrokken vader een positief effect heeft op de vrouwenemancipatie, ontwikkeling van de man zelf en van het kind (Distelbrink et al., 2005; Kenniswerkplaats Tienplus, 2012). Een betrokken vader vermindert de kans op het ontwikkelen van antisociaal gedrag, slechte schoolresultaten, tienerzwangerschappen en verhoogt het zelfvertrouwen van het kind (Zwaan, 2013; Lewis & Lamb, 2003).

De mate waarin Vlaamse vaders betrokken zijn, werd onderzocht in het Belgische tijdsbestedingsonderzoek. Hieruit blijkt dat de moeders gemiddeld 10 uur per week meer met de kinderen bezig zijn dan de vaders. Het gaat hier vooral over de kindercare en huishoudelijke zorgen (Vadercongres, 2021). Het verschil is echter nihil als het gaat om niet-routinematige kindercare, waarbij het vooral gaat rond vrijetijdsactiviteiten. Deze verschillen ontstaan door de typische genderrollen (Van Tienoven, 2021; Andriaenssens, 2016).

De man is de kostwinnaar en de vrouw zorgt voor het gezin, dit zijn typische genderrollen die tot heden nog steeds aangehaald worden (Márquez et al., 2019; Andriaenssens, 2016). De rol van de vader evolueert met de tijd, wat voor onzekerheden kan zorgen bij de man. Een belangrijke oorzaak is de toenemende aandacht voor de rol van de man als vader. Waar voorheen de focus lag op het broodwinnersmodel, gaat het belang nu vooral naar een betrokken vader in de opvoeding (Rigolle, 2018). De vader kan hierdoor nood hebben aan steun om de rol van goede partner- en vaderschap te kunnen vervullen (Andriaenssens, 2016).

Vaders zijn volgens onderzoek (Lamb et al., 1987; Lamb, M. E., 2004; Lamb, M. E., 2010) onvoldoende actief betrokken bij de opvoeding van hun kind. Ondanks tal van wetenschappelijke studies aantonen dat dit een urgent en veelvoorkomend probleem is (Kennismakingsplaats Tienplus, 2012; Zwaan, 2013; Vadercongres, 2021), blijft het een enorme uitdaging voor zorgprofessionals in de gezinszorg om vaders optimaal te betrekken.

De moeders vinden het 'zorgen voor' iets wat bij hun takenpakket hoort, waardoor ze dit minder snel afgeven aan de vaders. Allen en Hawkins (Gendt, 2019; Allen & Hawkins, 1999), noemden dit fenomeen het poortwachterssyndroom. Dit syndroom komt voort uit een groot verantwoordelijkheidsgevoel dat de moeders gedurende de 9 maanden zwangerschap hebben opgebouwd. Het is van belang dat zij ervoor openstaan om de poorten te openen, zodat de vaders een relatie kunnen opbouwen met het kind (Gendt, 2019).

Om de vaders te kunnen betrekken bij de hulpverlening is het van belang om hun duidelijk te maken dat het er ook voor hun is. Rond de perinatale periode en bij de start van de hulpverlening is het belangrijk om de voorziening vadvriendelijk te maken. Een eerste stap om hun te kunnen betrekken zit al in het gelijkwaardig behandelen van vaders als opvoeders. Zo zouden de gezinsbegeleiders in een CKG (Centrum voor kindercare en gezinsondersteuning) de focus niet enkel op de moeder moeten leggen, maar ook op de vader. Daarnaast is het belangrijk een goede vertrouwensband op te bouwen. Dit kan door hun te betrekken in de hulpverlening en hun gelijkwaardig te behandelen (Gendt, 2019).

Experts geven aan dat je een man op 3 gebieden kan aanspreken: als man, als partner en als vader. In vele culturen is mannelijkheid verbonden aan vaderschap. Door de man als 'man' te benaderen is het mogelijk om de behoeftes en noden van hun te koppelen aan het gezin. Meestal zijn de mannen verbonden aan een vrouw. Door hun als partner te benaderen en uit te nodigen tijdens de gesprekken en kennismakingsmoment(en), wordt men al een bekend gezicht. De gouden tip is om de kinderen te bereiken, op deze manier bereik je tevens de vaders mee. Door de mannen te benaderen als vader, in de start van de begeleiding, zullen ze vrij snel automatisch aansluiten (Gendt, 2019).

In het themabundel van EXPOO, expertisecentrum opvoedingsondersteuning, (2013) bleek uit een onderzoek van “The Fatherhood institute” dat er niet genoeg bewijs is dat de opvoedprogramma’s (vb. Triple-p) effectief zijn bij vaders. Zo zouden vaders minder snel om hulp vragen rond de opvoeding in vergelijking met de moeders. Als hulpverlener is het belangrijk om hier oog voor te hebben. Onderzoek van Fabiono (2007) concludeert dat er een aantal barrières zijn die vaders kunnen belemmeren in het participeren aan de hulpverlening:

- Het eerste contact (uitnodiging) dat zich voornamelijk richten tot de moeder.
- Beperkte flexibele participatiemomenten , waardoor vaders niet kunnen deelnemen.
- De vaders niet betrekken bij de intake en de bijhorende administratie.
- Thema’s die vooral gericht zijn op de rol van de moeder.
- Het minimaliseren van de betrokkenheid van de vader, vanaf de intake.

Hij gaf een aantal handvaten mee die overeenkomen met het themabundel van EXPOO (2013).

2 Literatuurstudie

2.1 Methodologie literatuurstudie

2.1.1 Vaderbetrokkenheid: wat is het?

- **Researchgate**
 - Trefwoorden en resultaten:
 - Paternal care and involvement
 - De pagina geeft niet aan hoeveel artikels er gevonden zijn a.d.h.v. de filters die ik heb ingegeven
 - Filters:
 - Artikel
 - Gebruikt/ bronnen:
 - Lamb, M. E., Pleck, J. H., Charnov, E. L., & Levine, J. A. (1987). A biosocial perspective on paternal behavior and involvement. In J. B. Lancaster, J. Altmann, A. Rossi, & L. R. Sherrod (Eds.), *Parenting across the life span: Biosocial perspectives* (pp. 111–142). Hawthorne, NY: de Gruyter
 - Waarom deze artikels?:
 - Er is gekozen voor dit boek, omdat het een duidelijke weergave geeft rond het belang van vaderbetrokkenheid. Zo zijn er herziende edities waar er continue gerefereerd wordt naar dit boek. Daarnaast is het boek onderbouwd geweest uit verschillende wetenschappelijke studies die het belang van vaderbetrokkenheid in kaart brengen.
 - De auteurs van het boek richten zich voornamelijk op opvoedkundige thema's en sociale- en ontwikkelingspsychologie.
 - Het is 1192 keer geciteerd.
- **Google**
 - Trefwoorden en resultaten:
 - Vaders en opvoeding: 314.000 resultaten
 - Opvoedondersteuning vaders: 40.400 resultaten
 - Tips voor vaderbetrokkenheid: 1.190 resultaten
 - Waarom deze artikels?:
 - De website van EXPOO heeft een zekere expertise in de opvoedkundige thema's. Uit verschillende gesprekken met psychologen en pedagogen werd deze website aangeraden.
 - Website:
 - Expertisecentrum opvoedingsondersteuning (EXPOO):
 - In de volgende opsomming (EXPOO) wordt de zoektocht verder verklaard
- **EXPOO: expertisecentrum opvoedingsondersteuning**
 - Trefwoorden en resultaten:
 - Vader: 323 resultaten:

- Filters (59 resultaten):
 - Doelgroep: professionals
 - Type: Document
 - Jaar van publicatie: 2011 – 2020
 - Gebruikt/ bronnen:
 - Kenniswerkplaats Tienplus. (2012, januari). *Een vader is meer dan 100 meesters*. https://www.expoo.be/sites/default/files/atoms/files/een-vader-is-meer-dan-100-meesters_2935_web.pdf
 - **Bibliotheek HoGent**
 - Trefwoorden en resultaten:
 - The role of the father: 408 resultaten
 - Filters (20 resultaten):
 - Type: boek
 - Jaar: 2010

Voor dit project werd gebruik gemaakt van 3 edities van het boek: *The Role of the Father in Child Development*.
 - Gelezen:
 - 2
 - Gebruikt/ bronnen:
 - Lamb, M. E. (2010). *The Role of the Father in Child Development*. (Role of the father in child development.)
 - Lamb, M. E. (2010). Paternal involvement Revised conceptualization and theoretical linkages with child outcomes. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (5d ed., pp. 58–88)
 - Waarom deze artikels?:
 - Er is gekozen voor dit boek, omdat het een duidelijke weergave geeft rond het belang van vaderbetrokkenheid. Zo zijn er herziende edities waar er continue gerefereerd wordt naar dit boek. Daarnaast is het boek onderbouwd geweest uit verschillende wetenschappelijke studies die het belang van vaderbetrokkenheid in kaart brengen. De auteurs van het boek richten zich voornamelijk op opvoedkundige thema's en sociale- en ontwikkelingspsychologie.
 - Het is 628 keer geciteerd.
 - **Online PDF**
 - De 4de editie van '*The Role of the Father in Child Development*' was niet verkrijgbaar in de Bibliotheek HoGent. Vanuit mijn sociaalnetwerk heeft iemand mij weten te helpen om dit boek te verkrijgen (online).
 - Bronnen:
 - Lamb, M. E. (Ed.). (2004). *The role of the father in child development* (4th ed.). John Wiley & Sons Inc.
 - Waarom deze artikels?:
 - Er is gekozen voor dit boek, omdat het een duidelijke weergave geeft rond het belang van vaderbetrokkenheid. Zo zijn er herziende edities waar er continue

gerefereerd wordt naar dit boek. Daarnaast is het boek onderbouwd geweest uit verschillende wetenschappelijke studies die het belang van vaderbetrokkenheid in kaart brengen. De auteurs van het boek richten zich voornamelijk op opvoedkundige thema's en sociale- en ontwikkelingspsychologie.

- Het is 4485 keer geciteerd.

- **Bibliotheek Hasselt Limburg**

- Trefwoorden en resultaten:
 - Vaderbetrokkenheid: 0 resultaten
 - Vaderschap: 255 resultaten
 - Vaders en opvoeden: 84 resultaten
- Gelezen:
 - 23
- Gebruikt/ bronnen:
 - Zwaan, I. (2013). *De afwezige vader bestaat niet: En waarom vaders niet moeten moeders*. Amsterdam: Bakker
 - Distelbrink, M., Geense, P., & Pels, T. (2005). *Diversiteit in vaderschap: Chinese, Creools-Surinaamse en Marokkaanse vaders in Nederland*. Koninklijke Van Gorcum

2.1.2 Vaderbetrokkenheid in cijfers

- **Vadercongres**

- Karin Bas (inhoudsdeskundige) en Marleen Pulinx (gezinsbegeleidster), informeerde mij rond het (online)vadercongres.
- Gebruikt/ bronnen:
 - Van Tienoven, TP (2021, Februari 11). *Als vaders zorgen, hoe doen ze dat dan?* [oral presentation] Vaderschap Minicongres, Campus O3, Genk. <https://www.youtube.com/watch?v=npdzjmTGnyU&t=3s>

- **Google/ ResearchGate**

- Trefwoorden:
 - Father involvement, dit leverde een tal van literatuur op. Om dit begrip specifiek naar de gezondheidszorg te brengen werd de volgende zoekterm ingegeven: Father involvement in care.
- Gebruikt/ bronnen:
 - Rider, F., Martinez, K., Sawyer, J., Hunt, S., Cayce, N., & Poirier, J. (2013). *A Guide for Father Involvement in Systems of Care*. https://www.researchgate.net/publication/265014419_A_Guide_for_Father_Involvement_in_Systems_of_Care
- Waarom deze artikels?:
 - Er is gekozen voor dit boek, omdat het tijdens een gesprek met psycholoog Redouan Ben Driss regelmatig aangehaald werd. Hij gaf aan dat het boek een

duidelijk weergave is rond het thema vaderbetrokkenheid. Daarnaast is het boek onderbouwd uit verschillende wetenschappelijke onderzoeken.

- Het is 41 keer geciteerd (rekening houdend met het feit dat het een boek is).

- **Bibliotheek Hasselt Limburg**

- Trefwoorden en resultaten:
 - Vaderbetrokkenheid: 0 resultaten
 - Vaderschap: 255 resultaten
 - Vaders en opvoeden: 84 resultaten
- Gelezen:
 - 23
- Gebruikt/ bronnen:
 - Adriaenssens, P. (2016). *Opvoeden is een groeiproces: Wegwijzer voor vaders en moeders*
- Waarom deze artikels?:
 - Er is gekozen voor dit boek, omdat het tijdens een gesprek met psycholoog Redouan Ben Driss regelmatig aangehaald werd. Hij gaf aan dat het boek een duidelijk weergave is rond het thema vaderbetrokkenheid.
 - Daarnaast is het een recent boek dat onderbouwd is uit verschillende wetenschappelijke onderzoeken.

2.1.3 Genderrollen

- **Pubmed**

- Trefwoorden en resultaten:
 - Bein a father: 113 resultaten
 - Father experience: 23 resultaten
- Filters:
 - Free full text, systematic review, 10 years
- Gelezen:
 - 2
- Gebruikt/ bronnen:
 - Márquez, F., Lucchini, C., Bertolozzi, M., Bustamante, C., Strain, H., Alcayaga, C., & Garay, N. (2019). Being a first-time father. Their experiences and meanings: A Qualitative Systematic Review. *Revista Chilena de Pediatría*, 90(1), 78-87. doi: <https://dx.doi.org/10.32641/rchped.v90i1.821>
- Waarom deze artikels?:
 - Er is bewust gekozen voor dit artikel, omdat het een duidelijke en concrete uitleg geeft rond de genderrollen.
 - Het is een zeer recentelijke kwalitatieve systematische review (binnen de 10 jaar).

- **Bibliotheek Hasselt Limburg**

- Trefwoorden en resultaten:
 - Vaderbetrokkenheid: 0 resultaten
 - Vaderschap: 255 resultaten

- Vaders en opvoeden: 84 resultaten
 - Gelezen:
 - 23
 - Gebruikt/ bronnen:
 - Adriaenssens, P. (2016). *Opvoeden is een groeiproces: Wegwijzer voor vaders en moeders*
 - De, G. T. (2019). *Papa hoort er ook bij: Vaders toelaten in het leven van hun kinderen: vaderparticipatie in de praktijk*. Leuven: LannooCampus
 - Zwaan, I. (2013). *De afwezige vader bestaat niet: En waarom vaders niet moeten moederen*. Amsterdam: Bakker.
 - Waarom deze boeken?:
 - Deze boeken zijn geadviseerd door enkele psychologen en pedagogen die aanwezig waren op het Vaderschapscongres.
 - Zo was het congres voor een groot deel gebaseerd op 1 van de boeken, namelijk: '*Papa hoort er ook bij: Vaders toelaten in het leven van hun kinderen: vaderparticipatie in de praktijk*'.
- **Online PDF**
 - De 4de editie van '*The Role of the Father in Child Development*' was niet verkrijgbaar in de Bibliotheek HoGent. Vanuit mijn sociaalnetwerk heeft iemand mij weten te helpen om dit boek te verkrijgen (online).
 - Bronnen:
 - Lamb, M. E. (Ed.). (2004). *The role of the father in child development* (4th ed.). John Wiley & Sons Inc.
 - Pleck, JH en Masciadrelli, BP (2004). *Vaderlijke betrokkenheid door Amerikaanse residentiële vaders: niveaus, bronnen en gevolgen*. In ME Lamb (Ed.), *De rol van de vader in de ontwikkeling van kinderen* (p. 222–271). John Wiley & Sons Inc.
 - Waarom deze artikels?:
 - Er is gekozen voor dit boek, omdat het een duidelijke weergave geeft rond het belang van vaderbetrokkenheid. Zo zijn er herziende edities waar er continue gerefereerd wordt naar dit boek. Daarnaast is het boek onderbouwd geweest uit verschillende wetenschappelijke studies die het belang van vaderbetrokkenheid in kaart brengen. De auteurs van het boek richten zich voornamelijk op opvoedkundige thema's en sociale- en ontwikkelingspsychologie.
 - Het is 4485 keer geciteerd.
- **Google**
 - Trefwoorden en resultaten:
 - Ervaring vaderschap: 128.000 resultaten
 - Vaders en opvoeding: 314.000 resultaten
 - Opvoedondersteuning vaders: 40.400 resultaten
 - Tips voor vaderbetrokkenheid: 1.190 resultaten
 - Bronnen:

- Rigolle, J. (2018). "PAPA'S AAN HET WOORD" kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van het vaderschap bij kinderen met een aangeboren beperking (Masterthesis).
https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/481/686/RUG01-002481686_2018_0001_AC.pdf
 - Waarom deze artikels?:
 - De website van EXPOO heeft een zekere expertise in de opvoedkundige thema's. Uit verschillende gesprekken met psychologen en pedagogen werd deze website aangeraden.
 - Website:
 - Expertisecentrum opvoedingsondersteuning (EXPOO):
 - In de volgende opsomming (EXPOO) wordt de zoektocht verder verklaard
- **EXPOO: expertisecentrum opvoedingsondersteuning**
 - Trefwoorden en resultaten:
 - Vader: 323 resultaten:
 - Filters (59 resultaten):
 - Doelgroep: professionals
 - Type: Document
 - Jaar van publicatie: 2011 – 2020
 - Gebruikt/ bronnen:
 - Kenniswerkplaats Tienplus. (2012, januari). *Een vader is meer dan 100 meesters*. https://www.expoo.be/sites/default/files/atoms/files/een-vader-is-meer-dan-100-meesters_2935_web.pdf

2.1.4 Het betrekken van vaders binnen de hulpverlening

- **Pubmed**
 - Trefwoorden:
 - Father participation
 - Father participation increasing
 - Father involvement
 - Resultaten: 1.686
 - Filters:
 - Free full text, Systematic Review, in the last 10 years.
 - Na het filteren van de artikels bleven er nog maar 10 artikels over van de 1.686.
 - Gelezen:
 - 3
 - Gebruikt/ bronnen:
 - Fabiano, G. A. (2007). Father participation in behavioral parent training for ADHD: review and recommendations for increasing inclusion and

engagement. *J Fam Psychol*, 21(4), 683-693. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.21.4.683>

- O'Hara, L., Smith, E. R., Barlow, J., Livingstone, N., Herath, N. I., Wei, Y., Spreckelsen, T. F., & Macdonald, G. (2019). Video feedback for parental sensitivity and attachment security in children under five years. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. <https://doi.org/10.1002/14651858.cd012348.pub2>
- Márquez, F., Lucchini, C., Bertolozzi, M. R., Bustamante, C., Strain, H., Alcayaga, C., & Garay, N. (2019). Being a first-time father. Their experiences and meanings: A Qualitative Systematic Review. *Revista Chilena de Pediatría*, 90(1), 78-88.

○ Waarom deze artikels?:

- Er is gekozen voor dit boek, omdat het een duidelijke weergave geeft rond het belang van vaderbetrokkenheid. Zo zijn er herziende edities waar er continue gerefereerd wordt naar dit boek. Daarnaast is het boek onderbouwd geweest uit verschillende wetenschappelijke studies die het belang van vaderbetrokkenheid in kaart brengen. De auteurs van het boek richten zich voornamelijk op opvoedkundige thema's en sociale- en ontwikkelingspsychologie.
- Fabiano, G. A. (2007): 331 keer geciteerd.
 - Bevat systematic review onderzoeken.
- O'Hara, L., Smith, E. R., Barlow, J., Livingstone, N., Herath, N. I., Wei, Y., Spreckelsen, T. F., & Macdonald, G. (2019): 159 geciteerd
- Márquez, F., Lucchini, C., Bertolozzi, M. R., Bustamante, C., Strain, H., Alcayaga, C., & Garay, N. (2019):
 - Er is bewust gekozen voor dit artikel, omdat het een duidelijke en concrete uitleg geeft rond de genderrollen.
 - Het is een zeer recentelijke kwalitatieve systematic review (binnen de 10 jaar).

• **Google**

○ Trefwoorden en resultaten:

- Vaders en opvoeding: 314.000 resultaten
- Opvoedondersteuning vaders: 40.400 resultaten
- Tips voor vaderbetrokkenheid: 1.190 resultaten
- Maternal gatekeeping: 337.000 resultaten

○ Website:

- Allen, S., & Hawkins, A. (1999). Maternal Gatekeeping: Mothers' Beliefs and Behaviors That Inhibit Greater Father Involvement in Family Work. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 199. <https://doi.org/10.2307/353894>
- EXPOO: expertisecentrum opvoedingsondersteuning:
 - In de volgende opsomming (EXPOO) wordt de zoektocht verder verklaard.

- Waarom deze artikels?:
 - Allen, S., & Hawkins, A. (1999): 744 geciteerd.
Er is gekozen voor dit boek, omdat deze onderzoekers tot de term 'poortwachtersyndroom' gekomen zijn. Daarnaast is het boek onderbouwd uit verschillende wetenschappelijke studies die het belang van vaderbetrokkenheid in kaart brengen.
- **EXPOO: expertisecentrum opvoedingsondersteuning**
 - Trefwoorden en resultaten:
 - Vaders opvoeding: 153 resultaten
 - Filters (resultaten 2):
 - Doelgroep: professionals
 - Uitgegeven door EXPOO
 - Vader: 323 resultaten:
 - Filters (59 resultaten):
 - Doelgroep: professionals
 - Type: Document
 - Jaar van publicatie: 2011 – 2020
 - Gebruikt/ bronnen:
 - EXPOO: expertisecentrum opvoedingsondersteuning. (2013). *Vaders, opvoeding en opvoedingsondersteuning. Een overzichtsbundel met vaststellingen en tips*
https://www.expoo.be/sites/default/files/atoms/files/themabundel_4web.pdf
 - Kenniswerkplaats Tienplus. (2012, januari). *Een vader is meer dan 100 meesters*. https://www.expoo.be/sites/default/files/atoms/files/een-vader-is-meer-dan-100-meesters_2935_web.pdf
- **Bibliotheek Hasselt Limburg**
 - Trefwoorden en resultaten:
 - Vaderbetrokkenheid: 0 resultaten
 - Vaderschap: 255 resultaten
 - Vaders en opvoeden: 84 resultaten
 - Het boek van Tina De Gendt, *Papa hoort er ook bij: vaders toelaten in het leven van hun kinderen*, werd door een spreker tijdens het (online) Vadercongres voorgesteld.
 - Gelezen:
 - 23
 - Gebruikt/ bronnen:
 - Zwaan, I. (2013). *De afwezige vader bestaat niet: En waarom vaders niet moeten moederen*. Amsterdam: Bakker
 - De, G. T. (2019). *Papa hoort er ook bij: Vaders toelaten in het leven van hun kinderen: vaderparticipatie in de praktijk*. Leuven: LannooCampus

2.2 Resultaten literatuur

2.2.1 Vaderbetrokkenheid: Wat is het?

Veel onderzoeken rond vaderbetrokkenheid zouden gericht zijn op de betrokkenheid, toegankelijkheid en verantwoordelijkheid van de vaders binnen het gezin (Lamb et al., 1987; Lamb, M. E, 2004; Magill-Evans et al., 2006). Deze onderzoekers toonden aan dat vaders veel minder tijd doorbrengen met hun kinderen dan moeders. Zo zouden in gezinnen, waarin de moeder werkloos is, de vader maar liefst $\frac{1}{4}$ betrokken zijn bij hun kind(eren) en $\frac{1}{3}$ van de tijd toegankelijk, vergeleken met de moeder. Er kan geconcludeerd worden dat vele vaders de verantwoordelijkheid voor de verzorging of opvoeding van het kind niet op zich nemen. Onder verantwoordelijkheid kan men het volgende verstaan: deelname aan belangrijke beslissingen, beschikbaarheid op korte termijn, betrokkenheid bij de zorg van het zieke kind, kinderopvang,.. (Lamb et al., 1987; Lamb, M. E, 2004; Lamb, M. E, 2010).

Uit onderzoek blijkt dat vaderbetrokkenheid een positief effect heeft op de vrouwenemancipatie, emancipatie, ontwikkeling van mannen zelf en voor de kinderen. Zo blijkt dat een afwezige vader in het gezin de kans verhoogt op het ontwikkelen van problemen op school, problematisch gedrag en crimineel gedrag (Distelbrink et al., 2005; Kenniswerkplaats Tienplus, 2012). Een betrokken vader zorgt voor betere schoolprestaties, minder gebruik van drugs en alcohol en verhoogt het zelfvertrouwen van het kind (Zwaan, 2013).

2.2.2 Vaderbetrokkenheid in cijfers

Kinderen waarbij er geen sprake is van co-ouderschap en/of gehuwde ouders hebben meer kans op een afwezige en niet betrokken vader (Rider et al., 2013).

Uit het Belgische Tijdsbestedingsonderzoek van 2013 (Van Tienoven, 2021), met de focus op de Vlaamse bevolking, blijkt dat vaders respectievelijk minder dan 1 uur spenderen aan de zorg aan kinderen. Dit in tegenstelling tot moeders die hier 2 uren aan spenderen.

Vaders spenderen gemiddeld genomen minder dan 30 minuten aan de routinematige zorg voor hun kind. Dit in tegenstelling tot moeders, dewelke respectievelijk 1 uur spenderen aan kortstondige routinematig activiteiten, zoals voeding.

Deze worden rond typische momenten van de dag uitgevoerd. Tussen 7 uur à 8 uur is minder dan 10% van de vaders en 25% van de moeders, met minstens één kind onder de zeven jaar, bezig met de zorg. In de namiddag, tussen 19 à 20 uur, zijn 10% van de moeders meer bezig met kindzorg in vergelijking met de vaders.

Als het gaat om niet-routinematige zorg (activiteiten die een duidelijke einde kennen, bijvoorbeeld daguitstap, voorlezen,..) spenderen vaders 0,4 uur en moeders 0,7 uur per weekdag. Het verschil kan verklaard worden doordat de activiteiten hier meer vrijetijdsgebonden zijn en niet routinematig. Het kan gepland worden, maar ook gewijzigd/ verplaatst (niet tijdsgebonden).

Daarnaast kan er onderscheid gemaakt worden rond activiteiten die tijd vragen, maar niet direct gekoppeld staan aan het kind (vb. strijken, koken, opruimen,...). Per weekdag zijn vaders hier 0,8 uur mee bezig en moeders 1,8 uur.

De moeders spenderen 5,9 uur per weekdag (ongeveer 2 uur meer dan de vaders) in aanwezigheid van het kind, waardoor zij beperkter zijn in hun doen en laten. De cijfers zijn gebaseerd op de momenten dat de kinderen wakker zijn.

De gemiddelde Vlaamse bewoner met kinderen scoort een 44 op 100 bij het ervaren van tijdsdruk. Vaders en moeders ervaren meer tijdsdruk, dan koppels die geen kinderen hebben. Dit gegeven kan verklaard worden, doordat zij meer moeten plannen door de aanwezigheid van jonge kinderen.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat moeders 10 uur per week meer met de kinderen bezig zijn vergeleken met de vaders. De verschillen ontstaan door de typische genderrollen (Van Tienoven, 2021; Andriaenssens, 2016). Het is niet makkelijk om deze rollen te doorbreken. Het is van belang om een betrokken vader te zien als een nieuwe gendernorm en dit als iets normaal i.p.v. als iets 'speciaals' te zien (Van Tienoven, 2021).

2.2.3 De rollen binnen het gezin

In gezinnen waarin beide ouders werken, zijn de vaders meer betrokken en toegankelijker dan in gezinnen waarin de vrouw niet werkt. Gemiddeld 33 tot 65 procent van de moeders is meer betrokken en toegankelijk binnen het gezin, dan de vaders. Wanneer beide ouders werken ziet men dat de moeder minder tijd spendeert aan de kinderen, waardoor de genoemde tekorten (verantwoordelijkheid, zorgen voor het kind, betrokkenheid,...) in gedrang komen. Hierdoor zijn vaders meer betrokken bij het kind. Desondanks stijgen de cijfers niet significant (Pleck & Masciadrelli, 2004; Lamb, M. E, 2004). Daarnaast kan men concluderen dat de cultuur en de familiale normen en waarden een rol spelen in de betrokkenheid van de vader bij het gezin (Lamb, M. E, 2004).

De genders zijn opgegroeid met een bepaald stereotype, waarbij men het gevoel heeft dat mannen 'kostwinnaars' zijn en vrouwen voor het gezin moeten zorgen. De rol van de vader evolueert met de tijd. Een belangrijke oorzaak is de toenemende aandacht voor de rol van de man als vader. Waar voorheen de focus lag op het broodwinnersmodel, gaat het belang nu vooral naar een betrokken vader in de opvoeding (Rigolle, 2018; Andriaenssens, 2016). Dit kan voor onzekerheden zorgen waarbij de vader nood aan steun heeft om de rollen van goede partner- en vaderschap te kunnen vervullen (Andriaenssens, 2016). De duidelijke taakverdeling wordt door een andere studie bekrachtigd, waarin de vrouw instaat voor de zorgende taken en de man voor het financiële (Márquez et al., 2019).

Gedurende de hulpverlening worden moeders in hun rol bevestigd, waardoor hun vertrouwen sterker wordt. Bij de vaders wordt dit echter niet gedaan, dit zorgt voor onzekerheden. Onderzoek toont aan dat de moeder zich een betere opvoeder vindt dan de vader. Deze uitspraak wordt dan ook bevestigd door de mannen (Gendt, 2019).

2.2.4 Het betrekken van vaders in de hulpverlening

Het is een uitdaging om vaders te betrekken bij de hulpverlening. De voorzieningen zijn vaak gefocust op de moeder. Daarnaast wordt het fenomeen versterkt door het feit dat moeders vinden dat kinderopvang en opvoeden hun toebedeeld is. De Gender Equality Index toonde aan dat ongeveer 32 procent, van de Vlaamse mannen, helpt bij het huishouden en 81 procent van de vrouwen. Daarnaast gaf slechts 28 procent van de mannen aan dat zij dagelijks iets doen voor de kinderen (Gendt, 2019).

Ondanks dat er een ongelijkheid is in de gezinnen als het gaat rond zorgen voor het gezin, geeft de meerderheid van de vrouwen aan dat zij tevreden zijn met de taakverdeling. Men noemt dit ook wel het poortwachterssyndroom. Dit begrip werd voor het eerst beschreven door de Amerikaanse professoren Allen en Hawkins in de jaren 1990 (Gendt, 2019; Allen & Hawkins, 1999). De vrouwen geven hun taken liever niet af, omdat het voelt als een verantwoordelijkheid die van hun is. Het is de taak van de moeders om de poorten te openen, zodat de vader een relatie kan opbouwen met het kind. Of en hoe moeders dit zullen doen, hangt niet enkel af van de wens van de man, maar ook het vertrouwen en de ervaring van de moeder. Ondanks dat de moeders graag willen dat de vaders mee participeren staan zij hier nog niet voor open (Gendt, 2019).

De moeders voelen zich bedreigd wanneer zij de zorg uit handen moeten geven. Het voordeel voor de vrouwen is dat zij al 9 maanden lang fysiek contact hebben gehad met het kind. Hierdoor is het verantwoordelijkheidsgevoel groot en trekken ze het ouderschap naar zich toe. Voor de man is het een uitdaging. Het is aan hun om een plek te vinden tussen moeder en kind, kind en zichzelf. Wanneer dit niet wordt gedaan, is het moeilijk om later een plek te vinden. Het risico hier is dat de moeder mee gaat bepalen over de band tussen vader en kind. Dit wordt weer beïnvloed door de relatie met de partner, eigen ervaringen als kind en haar overtuigingen als het gaat over opvoeden (Gendt, 2019).

De perinatale periode en bij start van de hulpverlening is het belangrijk om die voorzieningen vader-vriendelijk te maken. Door de vaders als gelijkwaardige opvoeders te benaderen en dit ook aan hun aan te geven vergroot men de vaderbetrokkenheid (Gendt, 2019). Zo zouden de gezinsbegeleidsters in een CKG (Centrum voor kinderopvang en gezinsondersteuning) de focus niet enkel op de moeder moeten leggen, maar ook op de vader. De gezinsbegeleidster zouden zich eerst 2 vragen moeten stellen: 1. Wil ik de vader betrekken bij zijn kinderen? 2. Wil ik de vader betrekken bij de werking? Het is moeilijk om vaders te bereiken als zij niet weten dat de gezinsbegeleidster er ook voor hun zijn (Gendt, 2019).

Om de vader zover te krijgen dat hij voldoende betrokken is, moet er een vertrouwensband opgebouwd worden. Om het vertrouwen te winnen moet men niet alleen laten zien dat zij openstaan voor vaders, maar ook moeten zij mannen durven aanspreken op hun vaderschap. Vaders worden hier zelden tot niet op aangesproken. Mocht dit toch gedaan worden is dit vaak in een negatieve zin (vb. problemen op school, aanmerking met de politie of specifieke gezondheidsproblemen). Experts geven aan dat je een man op 3 gebieden kan aanspreken: als man, als partner en als vader (Gendt, 2019).

2.2.4.1 Mannen benaderen als man

In vele culturen is mannelijkheid verbonden aan vaderschap. Om vaders te kunnen betrekken is het belangrijk om hun aan te spreken als man. Deze man kan bepaalde vragen en behoeften hebben die ook over zijn kinderen zullen gaan. Door een bekend gezicht te worden voor de vader is het als hulpverlener makkelijker om hun te bereiken (Gendt, 2019).

2.2.4.2 Mannen benaderen als partner

Het is van belang om de mannen aan te spreken als volwaardige partner wanneer zij in een relatie zitten. Idealiter zijn vaders ook aanwezig tijdens de afspraken en/of consultaties bij officiële instanties, rond de opvoeding van het kind, zoals doktersbezoeken, opvolging bij Kind & Gezin, kinderopvang,.. In België komen maar liefst 99% van de vrouwen in contact met een officiële instantie die zich richten tot het kind. Het is mogelijk om de vaders te betrekken door hun ook uit te nodigen tijdens de afspraken en om bij de kennismaking direct contact met hun te zoeken (Gendt, 2019).

2.2.4.3 Mannen benaderen als vader

Het is makkelijker om vaders te bereiken via hun kinderen. Zo gaf psycholoog Redouan Ben Driss tijdens een interview aan dat het kind centraal staat. Kinderen bouwen sneller relaties op, hetzij met andere leeftijdsgenoten als met de ouders, waardoor er een vertrouwensband ontstaat. Door het draagvlak bij de kinderen te creëren vergroot je de kans dat je inspeelt op de bereikbaarheid van de papa. Met name omdat je inspeelt op zijn leefwereld en die van het kind. Dit zou eventueel gedaan kunnen worden aan de hand van thema's rond het kind, thema's rond vaderschap, (spel)activiteiten die uitgevoerd kunnen worden met papa en kind, ontwikkelingsboxen,.. Tot slot kan je iets aanbieden wat de kinderen leuk vinden, de vaders zullen automatisch aansluiten (Gendt, 2019; R. Ben Driss, persoonlijke communicatie, 6 april 2021).

2.2.4.4 Tips: vaders in zicht, zo doe je dat

In het themabundel van EXPOO, expertisecentrum opvoedingsondersteuning, (2013) bleek uit een onderzoek, van The Fatherhood institute dat, er niet genoeg bewijs is dat de opvoedprogramma's (vb. Triple-p) effectief zijn bij vaders. Een aantal overwegingen die het instituut heeft genomen luidt als volgt:

- Het werken met één ouder, die voldoende draagkracht heeft, is genoeg om te zorgen voor verandering binnen het gezin. Uit onderzoek, van het expertisecentrum opvoedingsondersteuning (EXPOO), is anderzijds gebleken dat de kans op slagen, van de opvoeding ondersteunende interventies, onvoldoende is.
- Vaders nemen niet veel deel aan opvoeding ondersteunende programma's. Dit kan komen door de volgende mogelijke factoren:
 - De inhoud is niet interessant voor de vaders.
 - Er wordt een te lange aanwezigheid verwacht.
 - Onderwerpen die als bedreigend gezien kunnen worden.
 - Het programma is te veel op de moeders gericht (oefeningen, hand-outs,..).

- Vaders hebben meer de voorkeur voor één tot één contact in plaats van in groepen. Mocht er een vadergroep zijn zullen zij hier wel aan deelnemen. Het is belangrijk om de vadergroep als een 'extra' begeleiding aan te bieden naast het standaard traject.
- Het geslacht van de hulpverlener is niet doorslaggevend. De houding en de vaardigheden zijn van belang.

Vaders zullen minder snel om hulp vragen rond de opvoeding dan moeders. Volgens de themabundel van EXPOO (2013) is het als hulpverlener belangrijk om rekening te houden met de volgende tips:

- Duidelijk communiceren dat het aanbod ook voor de vader bedoeld is. Door concreet te zijn bij het uitleggen van de hulpverlening (vb. de begeleidingen zijn zowel voor de moeders als vaders) betrek je de vader er indirect bij.
- Indien mogelijk kan de organisatie zorgen voor specifieke activiteiten, cursussen, voorlichtingsmateriaal, boeken,.. voor vaders.
- Bij het aanbod van de hulpverlening is het belangrijk om rekening te houden met vaders uit specifieke doelgroepen.
- Werk samen met gespecialiseerde partners om vaders te betrekken (vb. De Sloep).
- Proactieve benadering: ga naar plekken waar je vaders tegemoet komt.
- Leg folders, brochures, tijdschriften en boeken neer voor vaders.
- Mannelijke professionals.
- Herbekijken van de openingstijdens om ervoor te zorgen dat de organisatie hulp op maat kan bieden aan werkende moeders en vaders.
- Zorg dat de omgeving (wachtruimte) en het gebruikte communicatiemateriaal (foto's, websites,..) zowel moeders als vaders aanspreekt.
- Aan wie stuur je de uitnodiging en hoe stel je de inhoud op?
- Voeg 'doe-dingen' toe, vaders houden ervan om dingen te doen en niet alleen te praten.
- Betrek vaders bij contactmomenten en individuele gesprekken.
- Vraag naar de mening van vaders en niet alleen die van de moeders.
- Bekrachtig de vaders in de zorg die zij bieden en op zich nemen.
- Leg uit waarom een betrokken vader belangrijk is.
- Wees ervan bewust dat vaders het moeilijk kunnen vinden om hulp te vragen.
- Laat vaders vertellen hoe zij vaderschap invullen.
- 'Startende' vaders betrekken vanaf het begin van de zwangerschap.
- Betrek stiefvaders.
- Informeren rond wat de wet biedt rond de combinatie van werken en zorg (vb. ouderschapsverlof).
- De visie, rond de rol van vaderschap in de opvoeding, van een hulpverlener kan invloed hebben op de houding van de vaders. Het is belangrijk om hiervan bewust te zijn.

Fabiano (2007) toonde in zijn onderzoek aan dat er een aantal barrières zijn die de vaders kunnen belemmeren in het participeren aan de hulpverlening:

- Het eerste contact (uitnodiging) dat zich voornamelijk richt tot de moeder.
- Beperkte flexibele participatiemomenten, waardoor vaders niet kunnen deelnemen.
- De vaders niet betrekken bij de intake en de bijhorende administratie.
- Thema's die vooral gericht zijn op de rol van de moeder.
- Het minimaliseren van de betrokkenheid van de vader, vanaf de intake.

Daarnaast somde hij enkele tips op die de hulpverlening laagdrempelig kunnen maken voor deze vaders. Zijn aanbevelingen kwamen overeen met het themabundel van EXPOO (2013).

Video-interactie (videofeedback) zou een manier kunnen zijn om 'ouders' gevoeliger en reactiever te maken op de signalen van het kind. Dit bevordert de hechting bij het kind wat een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van het kind . Door de ouders te sensibiliseren over de verschillende situaties zullen zij de behoefte van het kind beter begrijpen om vervolgens adequaat te reageren. Dit zorgt voor een bevorderende en herstellende contact wat een positief effect zal hebben op de hechting. (O'Hara et al., 2019; Wels, P.M.A., 2001; Van der Veen, M. & Prinsen, B. 2010; Tooten et al., 2012) . Tijdens het terugblikmoment kan de gezinsbegeleidster de ouder positief bekrachtigen op hetgeen wat goed verloopt. Hierdoor verbetert het zelfvertrouwen van de ouder, gaat het meer vragen durven stellen door de erkenning die het krijgt en verbetert de vertrouwensband (Gendt, 2019; Themabundel EXPOO, 2013).

Tot slot blijkt uit onderzoek dat wanneer het overheidsbeleid beide ouders gelijkwaardig behandelt, als het gaat over de opvoedingsverantwoordelijkheden, vaders actief willen bijdragen aan de zorgen rond hun kinderen (Márquez et al., 2019).

3 Methodologie

3.1 Toegepaste methode

'Ouderschap, Papa ook jij telt mee!', is een verbeterproject dat vertrekt van het principe actieonderzoek. Het onderzoeken en het uitvoeren van dit project zal plaats vinden op de afdeling, waardoor het een combinatie is van praktijkgericht onderzoek en actie (van der Zouwen, 2018). Actieonderzoek bestaat uit verschillende fases die elkaar opvolgen: de voorfase, de oriëntatiefase, de diagnostische fase, de ontwikkelingsfase en de actiefase. De voorfase en de oriëntatiefase zijn het begin van het verbeterproject. De diagnostische fase, de ontwikkelingsfase en de actiefase kunnen herhaaldelijk doorlopen worden (Migchelbrink, 2007).

In de voorfase is het vooral belangrijk om te gaan kijken waarom dit verbeterproject nodig is. Het is belangrijk dat het project gedragen wordt (van der Zouwen, 2018). Voor dit project is er voornamelijk met de coördinator en gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt samen gezeten en is de maatschappelijke relevantie van vaderbetrokkenheid bekeken.

Zo kan er naar de tweede fase, de oriëntatiefase, overgegaan worden. De focus ligt hier voornamelijk op het vormen van een globaal beeld van de probleemsituatie (van der Zouwen, 2018). In de praktijk werden de volgende interventies uitgevoerd: literatuurstudie, bevragen van de visie en behoefte van de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt (nulmeting), observaties, het volgen van congressen en contacteren van professionals.

In de derde- en vierde fase, de diagnostische- en ontwikkelingsfase, werd er dieper ingegaan op het praktijkprobleem in combinatie met wat in fase 2 werd gevonden. Zodra het probleem duidelijk was, werd er gekeken naar mogelijke verbeteringen die een oplossing konden bieden (van der Zouwen, 2018). Uit de nulmeting en overlegmomenten kwam naar voren dat de gezinsbegeleidsters, van het CKG de Hummeltjes te Hasselt, voornamelijk de behoefte hadden aan werkblaadjes en stellingskaarten. Deze werden opgemaakt en aangepast naargelang de feedback die gegeven werd. Daarnaast heeft er een diepte-interview plaats gevonden met de psycholoog Redouan Ben Driss, waarbij hij informatie gaf rond vadersensitief begeleiden en tips rond het ontwerpen van de werkbladen.

Tot slot wordt er in de laatste fase, de actiefase, het actieplan uitgevoerd en vervolgens geëvalueerd (van der Zouwen, 2018). Dit werd gerealiseerd a.d.h.v. een eindmeting. Deze wordt afgenomen nadat de werkbladen en stellingskaarten zijn toegepast in de gezinnen van het CKG de Hummeltjes te Hasselt.

3.1.1 Meten van de outcome

De outcome van dit project zijn een visietekst, stappenplan, 6 werkbladen, 15 stellingskaarten, als hulpmiddel, voor de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt.

De eerste stap was het analyseren van het probleem a.d.h.v. een nulmeting van de visie en behoefte van de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes. De nulmeting bestond uit 7 open- en gesloten vragen en een schaalvraag waarbij de gezinsbegeleidsters zichzelf moesten scoren van 0 tot 10 en dit

getal vervolgens moesten verklaren (zie bijlage 2). Aan de hand van de schaalvraag werd er een duidelijk beeld geschept in hoeverre de gezinsbegeleidsters de vaders betrekken in de begeleiding en waar zij naar toe streven.

Wegens de COVID-19 maatregelen is deze bevraging via e-mail opgestuurd naar 8 gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt.

Nadien zijn er verschillende interventies uitgevoerd om tot informatie en wetenschappelijke onderbouwde literatuur te komen: literatuurstudie, observaties, ervaringen van de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt, het volgen van congressen en online gesprekken met experts.

De outcome van de werkbladen, stellingskaarten en visie ervan werd gemeten tijdens de organisatorische overleggen van het CKG de Hummeltjes te Hasselt. Na het toepassen van de werkbladen en stellingskaarten wordt er een eindmeting uitgevoerd. Hier wordt a.d.h.v. een bevraging 'de groei' van de gezinsbegeleidsters in kaart gebracht en de relevantie van de hulpmiddelen. Daarnaast wordt er mondeling, na de begeleiding, feedback gevraagd aan de ouders rond de werkbladen en stellingskaarten. Tot slot werd er in de periode van 01 maart 2021 tot 21 mei 2021, gedurende de begeleidingen, zowel bij het gezin thuis als online als in het CKG de Hummeltjes te Hasselt a.d.h.v. een turftabel geobserveerd hoe vaak de papa betrokken was bij de begeleidingsmomenten.

3.1.2 Kwaliteit van het project

De kwaliteit van het onderzoek is gebaseerd op de 3 pijlers van Pijlman binnen het actieonderzoek: praktisch, betrouwbaar en ethisch verantwoord (van der Zouwen, 2018).

Vanuit de eerste pijler, praktisch, wordt er gekeken naar de relevantie, bruikbaarheid en generaliseerbaar. Het project kent een hoge relevantie aangezien het verbetervoorstel vanuit de organisatie, de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt, zelf komt. Het is daarnaast een actueel onderwerp dat de aandacht trekt van de jeugdhulpverlening (Van Tienoven, 2021). De werkbladen, stellingskaarten, visietekst, stappenplan en dit adviesrapport kent een zekere bruikbaarheid. Het is afgestemd op de noden en behoeftes van de gezinsbegeleidsters. Ondanks de specifieke doelgroep is het project generaliseerbaar naar andere dienst binnen de jeugdhulpverlening die vader betrokkenheid willen stimuleren.

Daarnaast kent het een zekere betrouwbaarheid die gestaafd wordt vanuit wetenschappelijke literatuurstudie, de nood binnen de jeugdhulpverlening, nulmeting en maatschappelijke relevantie. Zo geven een tal van wetenschappelijke studies aan dat het ondersteunen en betrekken van de vader bevorderend zou werken voor de gezondheid en ontwikkeling van het kind, ontwikkeling van de moeder en de vader zelf (Tokhi et al., 2018; Magill-Evans et al., 2006 ;Distelbrink et al., 2005; Kenniswerkplaats Tienplus, 2012; Zwaan, 2013; Lewis & Lamb, 2003; Vadercongres, 2021; Andriaenssens, 2016; O'Hara et al., 2019). Sinds het midden van de jaren negentig wordt steeds meer erkend hoe belangrijk het is om de vaders te betrekken bij de hulpverlening (Tokhi et al., 2018).

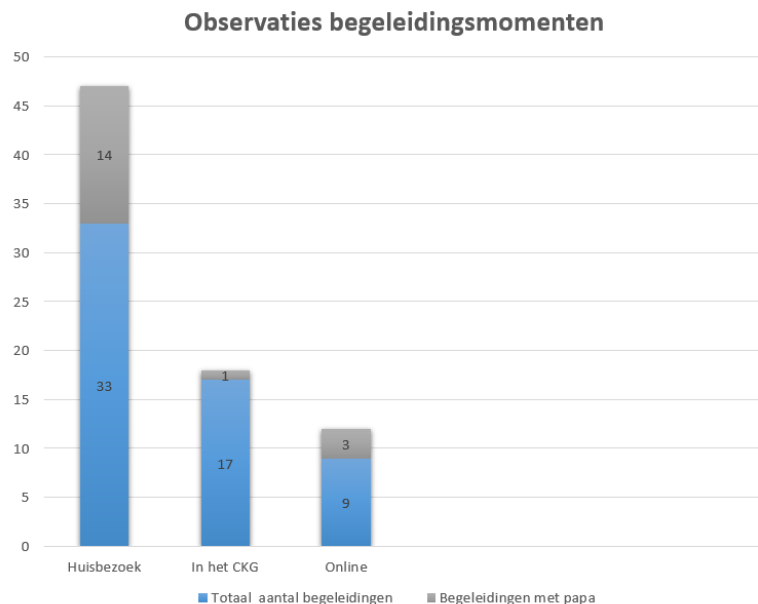
Aan de hand van een nul- en eindmeting worden de behoeftes van de gezinsbegeleiders, van het CKG de Hummeltjes, in kaart gebracht. Deze is valide voor de organisatie. De gezinsbegeleiders begrepen wat er bedoeld werd met de vragen en kunnen deze makkelijk invullen. De informatie is daarnaast relevant voor het uitvoeren van deze proef. Ook is er informatie gekomen vanuit een interview met psycholoog Redouan Ben Driss en is er regelmatig een feedbackmoment georganiseerd tijdens individuele gespreksmomenten en organisatorische overleggen van het CKG de Hummeltjes te Hasselt. Hier werd er samen met de collega's gebrainstormd over mogelijke hulpmiddelen en feedback op de werkbladen, stellingskaarten, stappenplan en de visie van de werkbladen.

De derde pijler, ethisch verantwoord, waar het voornamelijk gaat over de zorgvuldigheid van het onderzoek, de haalbaarheid en in welke mate er rekening wordt gehouden met de behoefte van de betrokkenen. In dit onderzoek moet er rekening gehouden worden met de noden van de gezinsbegeleiders (nulmeting). Het is aan hun om de werkbladen en stellingskaarten te gebruiken. Doordat er regelmatig afgestemd wordt met de betrokkenen, de inhoudsdeskundige en promotor is dit project op een zorgvuldige manier opgesteld. Gedurende de huisbezoeken, onlinegesprekken en bezoeken in het CKG de Hummeltjes te Hasselt wordt er genoteerd of de papa aanwezig is of niet. In dit project is er rekening gehouden met de gezinsbegeleiders, de ouder op zich en de mogelijke culturele context van het gezin. Tot slot werd er beroep gedaan op de ervaring van de gezinsbegeleiders inzake de problematiek rond vaderbetrokkenheid.

4 Resultaten

Uit literatuurstudie is gebleken dat het een uitdaging is om vaders te betrekken bij de hulpverlening (Gendt, 2019; Allen & Hawkins, 1999; Themabundel EXPOO, 2013; R. Ben Driss, persoonlijke communicatie, 6 april 2021; Fabiano, G. A., 2007). Enerzijds komt dit door het poortwachterssyndroom van de moeders, waarbij zij vinden dat het ‘zorgen voor’ tot hun takenpakket hoort (Gendt, 2019; Allen & Hawkins, 1999). Eén van de factoren die vaderbetrokkenheid in gedrang houdt is het feit dat de vele programma’s naar de moeders gericht zijn (oefeningen, hand-outs, werkbladen,..). Deze zijn te algemeen waardoor vaders zich minder betrokken voelen. Daarnaast zijn de hulpverleners sneller geneigd zich te wenden tot de moeders, waardoor vaders vanzelf een stap achteruit nemen. Als hulpverlener is het belangrijk om hiervan bewust te zijn (Themabundel EXPOO, 2013; Fabiano, G. A., 2007).

Gedurende de stageperiode werd er geobserveerd hoe vaak de papa aanwezig was bij de begeleidingen. In totaal gaat het over 59 begeleidingsmomenten:

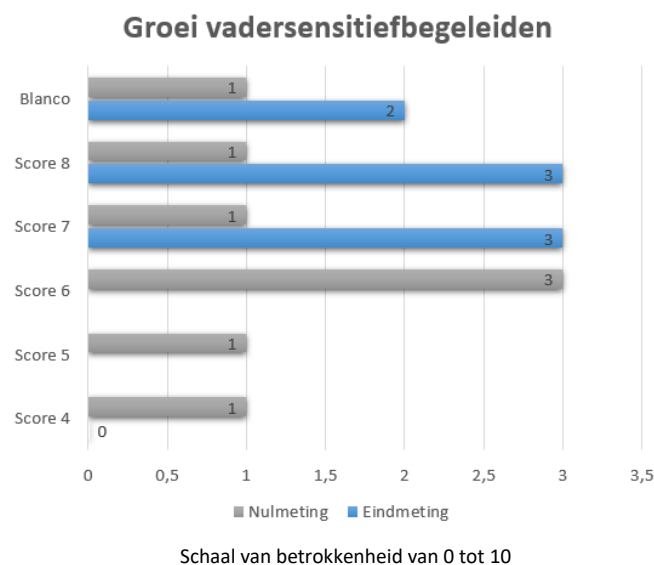

Dit wil dus zeggen dat gemiddeld 31% van de papa's betrokken is bij de begeleidingen. De begeleidingsmomenten hebben voornamelijk plaats gevonden nadat de vader thuis komt van het werk. Een begeleiding duurt gemiddeld 3 uur, waarbij de vader deelneemt. Tijdens de observaties was het opmerkelijk dat het moment soms te lang duurt voor de vader. De momenten waar de vader niet aanwezig is en/of kon zijn kwam voornamelijk, doordat zij aan het werk waren. Uit het 'Vadercongres' kwam naar voren dat moeders 10 uur per week meer betrokken zijn bij de kinderen dan de vaders. Dit is voornamelijk te wijten aan het feit dat de vaders fulltime werken en het typische poortwachterssyndroom van de moeders (Van Tienoven, 2021; Gendt, 2019; Allen & Hawkins, 1999). Zowel bij de intake als het plannen van een begeleidingsmoment wordt er regelmatig door de moeder aangegeven dat de vader aan het werk is en daardoor niet aanwezig kan zijn.

Na het afnemen van de nulmeting bij de gezinsbegeleidsters, van het CKG de Hummeltjes te Hasselt, waar er een behoefteanalyse werd gedaan bleek dat er nood was aan vaderspecifieke werkbladen en

stellingskaarten (zie bijlage 2, 4 en 5). Bij het opstellen van de werkbladen en stellingskaarten werd er rekening gehouden met de behoeften van de gezinsbegeleiders, de doelgroep en de visie van het CKG de Hummeltjes te Hasselt waarbij men vertrekt vanuit het principe van oplossingsgericht werken. Hierdoor bieden de werkbladen en stellingskaarten geen kant-en-klare antwoorden en/of adviezen, waardoor de hulpvraag en mogelijke oplossingen vanuit de ouder dienen te komen (Haan & Bannink, 2019; De Jong et al., 2018).

De nulmeting leverden de volgende resultaten op: 12% van de gezinsbegeleiders scoorde een 6 en 37% scoorde een 7, 50% van de gezinsbegeleiders streven graag naar een 8. Na het implementeren van het verbeterproject werd deze vraag opnieuw gesteld aan de gezinsbegeleiders. Dit leverde de volgende resultaten op voor de eindmeting:

Het verbeterproject kent de volgende items: een visie, een stappenplan, de werkbladen en de stellingskaarten. Als eerst is er vertrokken vanuit een duidelijke visie rond vaderbetrokkenheid. Hier wordt het belang rond vaderbetrokkenheid kort toegelicht (zie bijlage 4). Voor een eenduidig gebruik is er een stappenplan opgesteld, waar een uitleg aan gekoppeld is (zie bijlage 4). Om vervolgens zo te komen tot het gebruik van de werkbladen en stellingskaarten (zie bijlage 5). De werkbladen zijn zo opgesteld dat het duidelijk is wat er verwacht wordt en laagdrempelig toepasbaar zijn (zie bijlage 5). Aan de hand van de stellingskaarten kunnen de verwachtingen van de ouder en de rollen binnen het gezin in kaart gebracht worden.

Tot slot werd er feedback gevraagd aan de betrokken ouder. Zo werd er mondeling afgetoest hoe vadervriendelijk en laagdrempelig de werkbladen en stellingskaarten zijn. De ouders waren zeer positief en gaven aan dat het hun doet stilstaan bij onderwerpen waar zij niet rechtstreeks over zullen nadenken. Zo zei een ouder het volgende:

“Het klinkt zo vanzelfsprekend, maar zolang heb ik nog nooit over een simpele vraag moeten nadenken”.

Papa D.

5 Discussie

De Gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt zijn niet de eerste die met het probleem rond vadersensitiefbegeleiden kampen, dit bleek uit literatuurstudie (Zwaan, 2013; Lewis & Lamb, 2003; Vadercongres, 2021; Van Tienoven, 2021; Andriaenssens, 2016; Lamb et al., 1987; Lamb, M. E, 2004; Lamb, M. E, 2010; Kenniswerkplaats Tienplus, 2012; Gendt, 2019; Fabiano, G. A., 2007; Allen & Hawkins, 1999; Themabundel EXPOO, 2013; Ben Idriss, 2021). De literatuur leverde verschillende mogelijkheden aan die het vadersensitiefbegeleiden kan bevorderen (Themabundel EXPOO, 2013). Deze mogelijkheden werden teruggekoppeld naar de gezinsbegeleidsters. Om het verbeterproject af te stemmen op de noden van de gezinsbegeleidsters werd er naar de noden en behoeftes van hun gevraagd.

In de periode van 01 maart 2021 tot 21 mei 2021 hebben er 59 begeleidingsmomenten plaatsgevonden, waarvan 31% in aanwezigheid van de vader. Uit de beleving van de moeders en de observaties kan opgemaakt worden dat de vader gedurende de begeleidingen betrokken is, maar nadien de zorgende taken vooral op de moeder terugvallen. Zo bleek uit het Belgische Tijdsbestedingsonderzoek van 2013 (Van Tienoven, 2021), dat moeders respectievelijk 10 uur per week meer betrokken zijn bij de kinderen.

Bij start van het verbeterproject werd er een onderzoeksvraag opgesteld: **“Wat is de visie van de gezinsbegeleidsters op vlak van vadersensitief begeleiden en op welke manier kan hieraan tegemoetgekomen worden?”** Zoals eerder vermeld werd dit geanalyseerd aan de hand van een nul- en eindmeting. Wanneer deze twee langs elkaar worden gehouden, is er een duidelijke groei te zien bij de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt. Op korte termijn kan dus gesteld worden dat de werkbladen en stellingskaarten een succes zijn. De eerste aanzet om vadersensitiever te begeleiden is gezet.

Uit de observaties, de ervaringen van de gezinsbegeleidsters en literatuur bleek dat de culturele achtergrond van het gezin een belemmering kan zijn in het vadersensitief begeleiden. Cultuursensitiviteit is hierbij een must. Het is van belang om herkenbaar te zijn voor de doelgroep, dit kan a.d.h.v. flyers en brochures, van het CKG, die op verschillende plekken aangeboden worden. Een belangrijk gegeven is dat de werkwijze aangepast wordt naargelang de behoefte van het gezin. Hierdoor zijn de werkbladen laagdrempelig opgesteld, dat de ouder zich herkent in de pictogrammen (Van Den Berg, 2010; Eldering, 2014; R. Ben Driss, persoonlijke communicatie, 6 april 2021; Lamb, M. E, 2004). Het is daarnaast van belang dat de gezinsbegeleidster haar visie en referentiekader durft lost te laten, om de ouder een kans te geven en zo kan inleven in de hun denkwereld.

Tot slot zijn er een aantal dingen die naar de toekomst meegenomen zouden kunnen worden. Tijdens een interview met Faisel Zaghdoud, medewerker van het Ouder- en Kinderteams Amsterdam (OKTA), werd de YUCEL-methode voorgesteld. Deze methode vertrekt vanuit het oplossingsgericht werken, wat aansluit op de visie van het CKG de Hummeltjes te Hasselt. Bij de YUCEL-methode wordt er d.m.v. blokken aan het ‘herstel’ van de cliënt gewerkt. Op 17 weken tijd was dit niet realiseerbaar, maar zeker een meerwaarde om mee te nemen naar mogelijke aanvullingen voor naar de toekomst toe. Daarnaast kwam uit de literatuurstudie en het gesprek met Redouan Ben Driss naar voren, dat het een

meerwaarde is om een bekend gezicht te worden voor de vader. Dit kan door hun op te zoeken op plekken waar zij het meest samen komen, bijvoorbeeld: gebedshuizen, buurthuizen, op straat, vormingen, evenementen,.. (R. Ben Driss, persoonlijke communicatie, 6 april 2021; F. Zaghdoud, persoonlijke communicatie, 23 februari 2021; Themabundel EXPOO, 2013). Fabiano (2007) gaf in zijn onderzoek aan dat er enkele barrières zijn die vaders belemmeren in het participeren aan de hulpverlening (Fabiano, G. A., 2007). Er zou nog verder onderzoek gedaan moeten worden in welke mate deze barrières een probleem zijn, momenteel zijn hier geen cijfers van bekend.

6 Conclusie

De aanleiding tot dit verbeterproject was de hulpvraag van de gezinsbegeleidsters, van het CKG de Hummeltjes te Hasselt, met name op welke manier zij vadersensitiever kunnen begeleiden. Gedurende de begeleiding merkte de gezinsbegeleidsters dat het een uitdaging is om de vader te betrekken. De onderzoeksvraag luidt als volgt: **“Wat is de visie van de gezinsbegeleidsters op vlak van vadersensitief begeleiden en op welke manier kan hieraan tegemoetgekomen worden?”**. Om tegemoet te kunnen komen aan de behoefte werd er een bevraging uitgevoerd. In combinatie met de literatuurstudie en de werking van de organisatie werd er gezocht naar een verbetering.

Gedurende de begeleidingen is er geobserveerd geweest hoe vaak er een papa aanwezig was. Dit gegeven hoorde bij de nulmeting. Zo waren er van de 59 begeleidingen 31% met een vader. De andere momenten was de vader aan het werk, waardoor hij niet aanwezig kon zijn.

Een belangrijk gegeven is dat het betrekken van de vader bij de hulpverlening een meerwaarde heeft op de ontwikkeling van het kind, de moeder en de vader zelf (Distelbrink et al., 2005; Kenniswerkplaats Tienplus, 2012; Zwaan, 2013; Andriaenssens, 2016). De gezinsbegeleidsters zijn zich hiervan bewust en zouden graag handvaten willen ontvangen aan de hand van een visie, stappenplan, werkbladen en stellingskaarten. Hierdoor wordt er een specifiek moment en activiteit voor de vader ingepland, het is laagdrempelig waardoor er rekening gehouden wordt met vaders uit verschillende doelgroepen, moment van de begeleiding is aangepast aan de noden van de ouder, bevragen van de mening van de ouder, bekrachtigen gedurende het gesprek en de vader heeft de mogelijkheid om vanuit zijn perspectief het ouderschap in te vullen (R. Ben Driss, persoonlijke communicatie, 6 april 2021; Zaghdoud, persoonlijke communicatie, 23 februari 2021; Themabundel EXPOO, 2013). Het is van belang om in het achterhoofd te houden dat de vader nog altijd zelf kiest in hoeverre hij betrokken wilt zijn.

Daarnaast kan er geconcludeerd worden, aan de hand van de eindmeting, dat de werkbladen en stellingskaarten een zekere meerwaarde hebben voor de gezinsbegeleidsters. Er is een duidelijke groei te zien en een mooie aanzet. Zo zou respectievelijk gemiddeld 50% van de gezinsbegeleidsters een zekere groei ervaren door middel van de toegepaste tools. Daarnaast zijn de ouders die er mee gewerkt hebben positief over het project. Ondanks dat de spits hiermee is afgebeten, zal er verder gekeken moeten worden hoe de betrokkenheid vastgehouden kan worden en hoe de organisatie vadersvriendelijker kan zijn. Hier kan er aan de volgende dingen gedacht worden: posters waar vaders op staan, brochure voor vaders, oudergroepswerking op maat van de vaders,... (R. Ben Driss, persoonlijke communicatie, 6 april 2021; F. Zaghdoud, persoonlijke communicatie, 23 februari 2021; Themabundel EXPOO, 2013).

Tot slot is het van belang dat de visie rond vadersensitief begeleiden en betrokkenheid eigen wordt aan de organisatie. Zo kan er effectief en doel efficiënt te werk gegaan worden. Het enkel gebruiken van de werkbladen, stellingskaarten, stappenplan, de Papabox/ ontwikkelingsboxen,.. is onvoldoende. Dit rapport is een eerste aanzet in de visie van vadersensitief begeleiden.

7 Bibliografie

Artikels

- Fabiano, G. A. (2007). Father participation in behavioral parent training for ADHD: review and recommendations for increasing inclusion and engagement. *J Fam Psychol*, 21(4), 683-693. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.21.4.683>
- O'Hara, L., Smith, E. R., Barlow, J., Livingstone, N., Herath, N. I., Wei, Y., Spreckelsen, T. F., & Macdonald, G. (2019). Video feedback for parental sensitivity and attachment security in children under five years. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. <https://doi.org/10.1002/14651858.cd012348.pub2>
- Márquez, F., Lucchini, C., Bertolozzi, M., Bustamante, C., Strain, H., Alcayaga, C., & Garay, N. (2019). Being a first-time father. Their experiences and meanings: A Qualitative Systematic Review. *Revista Chilena de Pediatría*, 90(1), 78-87. doi: <https://dx.doi.org/10.32641/rchped.v90i1.821>
- Lewis, C., & Lamb, M. (2003). Fathers' influences on children's development: The evidence from two-parent families. *European Journal of Psychology of Education*, 18, 211-228. <https://doi.org/10.1007/BF03173485>
- Tokhi, M., Comrie-Thomson, L., Davis, J., Portela, A., Chersich, M., & Luchters, S. (2018). Involving men to improve maternal and newborn health: A systematic review of the effectiveness of interventions. *PLOS ONE*, 13(1), e0191620. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0191620>
- Magill-Evans, J., Harrison, M. J., Rempel, G., & Slater, L. (2006). Interventions with fathers of young children: systematic literature review. *J Adv Nurs*, 55(2), 248-264. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2006.03896.x>
- Van Den Berg, G. (2010). Interventies houden geen rekening met culturele verschillen. *Jeugd en Co Kennis*, 4(2), 8-17. <https://doi.org/10.1007/bf03089320>
- Tooten, A., Hoffenkamp, H. N., Hall, R. A., Winkel, F. W., Eliëns, M., Vingerhoets, A. J., & Van Bakel, H. J. (2012). The effectiveness of video interaction guidance in parents of premature infants: A multicenter randomised controlled trial. *BMC Pediatrics*, 12(1), 76. <https://doi.org/10.1186/1471-2431-12-76>

(Online) Boeken

- De, G. T. (2019). Papa hoort er ook bij: Vaders toelaten in het leven van hun kinderen: vaderparticipatie in de praktijk. Leuven: LannooCampus.
- Zwaan, I. (2013). De afwezige vader bestaat niet: En waarom vaders niet moeten moederen. Amsterdam: Bakker.
- Adriaenssens, P. (2016). Opvoeden is een groeiproces: Wegwijzer voor vaders en moeders.
- Márquez, F., Lucchini, C., Bertolozzi, M. R., Bustamante, C., Strain, H., Alcayaga, C., & Garay, N. (2019). Being a first-time father. Their experiences and meanings: A Qualitative Systematic Review. *Revista Chilena de Pediatría*, 90(1), 78-88.
- Rider, F., Martinez, K., Sawyer, J., Hunt, S., Cayce, N., & Poirier, J. (2013). *A Guide for Father Involvement in Systems of Care*.

- Lamb, M. E. (2010). Paternal involvement Revised conceptualization and theoretical linkages with child outcomes. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (5d ed., pp. 58–88).
- Lamb, M. E., Pleck, J. H., Charnov, E. L., & Levine, J. A. (1987). A biosocial perspective on paternal behavior and involvement. In J. B. Lancaster, J. Altmann, A. Rossi, & L. R. Sherrod (Eds.), *Parenting across the life span: Biosocial perspectives* (pp. 111–142). Hawthorne, NY: de Gruyter
- Lamb, M. E. (Ed.). (2004). *The role of the father in child development* (4th ed.). John Wiley & Sons Inc.
- Migchelbrink, F. (2007). *Actieonderzoek voor professionals in zorg en welzijn*. Amsterdam, Nederland: Uitgeverij SWP.
- van der Zouwen, T. (2018). *Actieonderzoek doen. Een routinewijzer voor studenten en professionals*. Amsterdam, Nederland: Boom.
- De Jong, P., Berg, I. K., Haar, G. t., & Damen, L. (2018). *De kracht van oplossingen : handboek oplossingsgericht werken*. Pearson.
- Haan, R. d., & Bannink, F. (2019). *Oplossingsgericht werken met ouderen*.
- Distelbrink, M., Geense, P. & Pels, T. (2005). Diversiteit in vaderschap: Chinese, Creools-Surinaamse en Marokkaanse vaders in Nederland. Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- Pleck, J. H., & Masciadrelli, B. P. (2004). Paternal Involvement by U.S. Residential Fathers: Levels, Sources, and Consequences. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (p. 222–271). John Wiley & Sons Inc.
- Allen, S., & Hawkins, A. (1999). Maternal Gatekeeping: Mothers' Beliefs and Behaviors That Inhibit Greater Father Involvement in Family Work. *Journal of Marriage and the Family*, 61,199. <https://doi.org/10.2307/353894>
- Wels, P.M.A. (2001). *Helpen met beelden*. Video in de hulpverlening aan gezinnen. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Van der Veen, M. & Prinsen, B. (2010). *Handleiding video-hometraining in gezinnen met kinderen in de basisschoolleeftijd. Voor professionals in het maatschappelijk werk*. Amsterdam SWP.

Andere

- Kenniswerkplaats Tienplus. (2012, januari). *Een vader is meer dan 100 meesters*. https://www.expoo.be/sites/default/files/atoms/files/een-vader-is-meer-dan-100-meesters_2935_web.pdf
- EXPOO: expertisecentrum opvoedingsondersteuning. (2013). *Vaders, opvoeding en opvoedingsondersteuning. Een overzichtsbundel met vaststellingen en tips*. https://www.expoo.be/sites/default/files/atoms/files/themabundel_4web.pdf
- Van Tienoven, TP (2021, February 11). *Als vaders zorgen, hoe doen ze dat dan?* [Oral presentation] Vaderschap Minicongres, Campus O3, Genk. <https://www.youtube.com/watch?v=npdzimTGnyU&t=3s>
- *De Hummeltjes Vzw | Welkom bij Hummeltjes Vzw*. (z.d.). De Hummeltjes Vzw. <https://www.hummeltjes.be/>

- Rigolle, J. (2018). "PAPA'S AAN HET WOORD" kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van het vaderschap bij kinderen met een aangeboren beperking (Masterthesis). https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/481/686/RUG01-002481686_2018_0001_AC.pdf
- *Hoeksche Waard Actief*. (z.d.). Hoeksche Waard Actief. <https://www.hoeschewaardactief.nl/hoeksche-waard/hoeschewaardactief/content/id/654/stappenplan-account-aanmaken-inschrijven>

Bijlagen

Bijlage 1 - Project fiches

Projectfiches - Bachelorproef opleiding verpleegkunde

PROJECTFICHE 1: Projectbeschrijving

<p>Project Naam: Ouderschap, Papa ook jij telt mee! Gezinsbegeleidsters één stap verder helpen in het vadersensitief begeleiden</p> <p>Directie en organisatie: CKG De Hummeltjes</p> <p>Auteur/ onderzoeker/ student: Ahlam Yousfi</p> <p>Projectmanager/ inhoudsdeskundige: Karin Bas</p> <p>Promotor: Kim Daniels</p> <p>Datum: 03/03/2021, 14/03/2021, 21/03/2021, 26/03/2021, 31/03/2021, 20/04/21 Laat iedere data staan zodoende we de evolutie kunnen zien.</p> <p>Versie: 1, 2, 3, 4, 5, 6</p>	
KLINISCH SCENARIO	<p><i>Wat is het idee? Wat wil ik, samen met de probleembetrokkenen, maken? Wat is het handelingsprobleem of de probleemsituatie? Waar gaat het over?</i></p> <p>Het betrekken van vaders bij de zorgen van het gezin is iets wat actueel speelt binnen de gezondheidszorg. Het is een hot-item, waar je veel over kan lezen. Het opvoeden van een kind is een taak van beide ouders, waar uiteraard de papa ook zijn rol heeft.</p> <p>Ik heb samengezeten met Marleen, een gezinsbegeleidster van het Hummelhuis, om zo een duidelijk zicht te krijgen op wat er wordt verwacht. Na wat brainstormen heb ik samen met de collega besloten om te gaan kijken wat de gezinsbegeleidsters missen op het gebied van vadersensitief begeleiden, waar zij momenteel staan en waar zij naar toe willen gaan. Het doel is om zo een concreet beeld te kunnen vormen om de gezinsbegeleidsters zo een stap verder te kunnen brengen en een adviesrapport te kunnen uitschrijven.</p>
PROBLEEMSTELLING	<p><i>Wat is de achtergrond, het onderliggend probleem dat aan de basis ligt van het project?</i></p>

	<p>Op het CKG De Hummeltjes te Hasselt, merken de gezinsbegeleidsters dat de “papa’s” minder betrokken zijn bij het gezin/ de opvoeding van het kind. De afdeling heeft geprobeerd dmv een “Papabox”, waarbij een handleiding zit en het kind een brief schrijft naar de papa om zo spelenderwijs de papa te betrekken, de papa meer te betrekken. Het betreft een koffer ie slechts beperkt in gezet kan worden en onvoldoende bijdraagt op langer termijn.</p> <p>De literatuurstudie zal voornamelijk gaan rond ouderschap, waarin er een accent op de “papa” wordt gelegd.</p> <p>Uit eigen ervaring op de pediatrie zag ik ook dat de vaders weinig betrokken werden rond de zorgen van het kind, terwijl ook zij een deel uit maken van het gezin. Hierdoor sprak dit onderwerp mij aan en wil ik hier aan meewerken.</p>
SCOPE	<p><i>Wat behoort wel en niet tot het project?</i></p> <p><i>Maak een lijst met de voornaamste producten of ‘deliverables’ van het project, en koppel een opleveringsdatum aan elk van de deliverables.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat behoort wel tot mijn project <ul style="list-style-type: none"> - Literatuurstudie rond ouderschap. - Vragenlijst voor de gezinsbegeleiders op de afdeling. - Enkele vaders bevragen over wat vaderschap voor hun betekend. - Het opstellen van een adviesrapport (de afdeling een stap verder helpen in hun project). - Voor de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt. • Wat behoort niet tot mijn project <ul style="list-style-type: none"> - Het ontwikkelen/ implementeren van “de oplossing”. - Het financiële gedeelte van het project (dit neemt de afdeling op zijn rekening). - Ontwikkelen van eventuele ‘nieuwe’ sjablonen voor werkbladen (dit wordt in samenwerking met een collega uitgevoerd).
NOODZAAK	<p><i>Voor wie wil ik in overleg met de probleemaanbrengers dit product maken? Wie heeft er voordeel bij deze ontwikkeling? Wie niet?</i></p> <p>Ik wil dit product maken voor de gezinsbegeleiders, van het CKG De Hummelhuis te Hasselt, die in contact komen met gezinnen waar er een opvoedingsvraag/hulpvraag is (mobiele en ambulante begeleidingen).</p> <p>Ik heb bewust voor deze groep gekozen, omdat de hulpvraag daar vanuit de ouders komt en zij beide kunnen participeren aan de</p>

	<p>begeleidingsmomenten. Ikzelf zal ook mee functioneren in gezinsbegeleidingen.</p> <p>Tot slot hebben 3 partijen voordeel aan dit project:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zo heeft de afdeling, de gezinsbegeleidsters, een beter zicht op wat vadersensitief begeleiden is en welke stappen zij kunnen ondernemen om een stap hoger te kunnen komen op de ladder. 2. Het gezin. 3. Ik die meer ervaring kan opdoen voor op de werkvloer, voor op stage en tot slot om mijn paper te kunnen schrijven en zo mijn 4de jaar kan afronden. <p>Voor wie niet?:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niet voor crisisgevallen. - Niet voor onstabiele gezinnen. - Niet voor gezinnen waarbij 1 van de ouder niet mee wilt werken.
MOGELIJKE OPLOSSINGEN	<p><i>Wat zijn mogelijke oplossingen voor het probleem?</i></p> <p>Een eerste mogelijke oplossing van het probleem kan zijn door extra aandacht te besteden in het begin van de begeleiding aan de papa. Dit zou kunnen door bijvoorbeeld stellingen te ontwikkelen (in samen spraak met de begeleidster) over het ouderschap (wie neemt welke rol op). Een voorbeeld van een stelling kan zijn: “Ik heb honger en moet veel huilen. Wie zal mij troosten en wie maakt mijn flesje klaar?, Ik wil spelen, wie maakt er tijd voor mij vrij?” Ik ben net wakker en moet in bad, wie zal mij ermee helpen?”. Deze kaarten kunnen meegenomen worden om de betrokkenheid van de ouders te polsen, met het accent op de vader. Daarnaast is het ook belangrijk om te kijken welke invloed cultuur op het ouderschap heeft. Dit kan toegevoegd worden, ter verbetering, aan de beeldvorming a.d.h.v. een werkblad. Dit is haalbaar in 16 weken en is kostenefficiënt.</p> <p>Ik wacht tot ik alle bevestigingen van de collega’s heb ontvangen om de oplossing af te stemmen op hun behoeften.</p> <p><i>Welke interventies ga je plannen?</i></p> <p>Ik ga de gezinsbegeleidsters bevragen a.d.h.v. een vragenlijst. Hierdoor krijg ik beter zicht op waar er nood aan is, zijn dit handvaten, nieuwe methodes, stellingskaarten, ...</p>

	<p>Ik ga met de gezinsbegeleidsters zitten om de resultaten te bespreken.</p> <p>Ik ga opzoek naar waarom die vaderrol zo belangrijk is. Dit wil ik doen door psychologen aan te spreken die zich hiermee bezig houden, maar ook literatuurstudie.</p>
PICO	<p>P= Populatie, patiënt</p> <p>De gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes.</p> <p>I= Interventie</p> <p>Het opmaken van een aanbevelingsrapport voor de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt.</p> <p>C= Comparison</p> <p>De huidige situatie van vadersensitief begeleiden op de afdeling.</p> <p>O= Outcome</p> <p>Het opmaken van een adviesrapport i.v.m. vadersensitief begeleiden om de gezinsbegeleidsters, van het CKG de Hummeltjes te Hasselt, een stap verder te brengen in het vadersensitief begeleiden.</p> <p>Onderzoeksvraag:</p> <p>Wat is de visie van de gezinsbegeleiders op vlak van vadersensitief begeleiden en op welke manier kan hieraan tegemoet gekomen worden?</p> <p>Subvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn de noden van de gezinsbegeleidsters van het CKG De Hummeltjes te Hasselt? • Waar willen de gezinsbegeleidsters van het CKG De Hummeltjes naartoe? • Over welke ‘tool’ beschikken de gezinsbegeleidsters al? • Hoe kan men evidence based vaderbetrokkenheid stimuleren? • Welke handvaten kunnen er aangeboden worden aan de gezinsbegeleidsters? <p>Doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de eerste 2 weken van mijn stage ga ik analyseren wat de huidige situatie is op de afdeling i.v.m. vadersensitief opvoeden. • De behoefteanalyse van de gezinsbegeleidsters bevragen. • Een literatuurstudie doen rond vadersensitief opvoeden. Om zo een mogelijke inventarisatie tool voor te stellen aan de afdeling. • Tot slot ga ik terugkoppelen wat ik heb gevonden en kijken wat de gezinsbegeleidsters ervan vinden.

DOELSTELLING	<p>Wat wil ik bereiken? Wat willen de probleemaanbrengers bereiken? Waarom is dit een verbetering? Voor wie zou je dit onderzoek willen doen?</p> <p>Mijn doel is om de betrokkenheid van de vaders in kaart te brengen, waardoor de vader vanaf de “Beeldvorming” wordt betrokken bij de hulpverlening van het gezin. Ikzelf heb op verschillende stages ervaren dat de papa’s minder goed betrokken zijn bij de situatie van hun kind. Ook is het mij opgevallen dat wij (hulpverleners) ons veel sneller tot de mama’s richten en de papa’s vergeten. Ik wil graag, d.m.v. een adviesrapport, de gezinsbegeleidsters een stap verder te helpen bij het vadersensitief begeleiden.</p> <p><i>Subdoelen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een betere jobtevredenheid van de gezinsbegeleiders. 2. Voorkomen dat de vader niet mee is in de gezinssituatie/ zich niet betrokken voelt. 3. Voorkomen dat er spanningen in het gezin ontstaan, doordat de zwaartekracht bij de moeder te veel wordt. <p>Voor wie zou je dit onderzoek willen doen?</p> <p>Dit onderzoek zou ik graag willen doen voor de gezinsbegeleiders van het Hummelhuis CKG, de mobiele en ambulante begeleiding. Daarnaast hebben de gezinnen hier ook een voordeel bij, omdat de ouders een bijdrage hebben aan de zorgen voor hun gezin. Dit project is mogelijk toe te passen op verschillende begeleidingen (waaronder bv. ook in de leefgroepen)..</p> <p>Waarom is dit een verbetering?</p> <p>Ik vind dit een verbetering, omdat ik met dit project de gezinsbegeleiders graag een stap verder wil helpen op de ladder van vadersensitief begeleiden. Doordat dit adviesrapport een verbetering met zich mee zal brengen, zouden de collega’s hiermee verder moeten kunnen en een stap dichterbij de papa’s komen.</p>
OBSTAKELS	<p>Wat is de uitdaging? Wat zijn de gevaren, beperkingen en obstakels waarmee ik te maken zal hebben? Van welke veronderstellingen ga ik uit?</p> <p>Uitdaging: het kunnen ondersteunen van de vader om betrokken te blijven bij het gezin.</p> <p>Obstakels/ gevaren</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - De gezinsbegeleidster die geen probleem in ziet en/of het zo goed vindt. - Het mogelijke meetinstrument, werkblad, hulpmiddel,.. wordt niet naar waarheid ingevuld/ ouders die niet altijd eerlijk antwoorden. - De vader die (plots) niet bij het intakegesprek aanwezig kan zijn. - Een ouder die niet mee wil werken. - Collega's die zich niet willen aanpassen aan het nieuwe systeem en zich vastklampen aan hun methode van werken (vb.: collega's die al wat ouder zijn en jaren op een bepaalde manier gewerkt hebben.).
UITVOERING	<p>Wie zal dit project uitvoeren? Welke competenties heb ik nodig in mijn team? Bij wie kan ik terecht om het project mee te laten opvolgen en aan te sturen? Welke zijn hun competenties?</p> <p>Projectcoördinatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PXL Promotor: Kim Daniels. - Promotor CKG Het Hummelhuis: Karin Bas. - Student verpleegkunde: Ahlam Yousfi. <p>Team:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De gezinsbegeleiders die de gezinnen begeleiden, zowel thuis als in het CKG. <p>Competenties:</p> <p><u>Aanpassingsvermogen:</u> het kunnen aanpassen aan de veranderingen/ mogelijke oplossingen volgens het adviesrapport, door de gezinsbegeleiders.</p> <p><u>Kwaliteitsgericht:</u> streven naar het verbeteren van het betrekken van de vader in de hulpverlening.</p> <p><u>Samenwerken:</u> elkaar helpen als gezinsbegeleiders en het eerlijk invullen van de vragenlijst om zo een kwalitatief mogelijk adviesrapport te bekomen.</p> <p><u>Communiceren:</u> op een correcte aangepaste manier (blijven) communiceren met de ouder(s). Er is en blijft oogcontact en de non-verbale houding is ook een manier van communiceren. Het blijven communiceren via e-mail/ WhatsApp met de gezinsbegeleiders.</p>
AANPAK	<p>Hoe zal ik dit project aanpakken? Wat zijn de grote stappen om dit product te ontwikkelen? Waar begint en eindigt het project? In welke fases of</p>

	<p><i>deelprojecten wil ik het project indelen?</i> <i>(Beschrijf of schets de levenscyclus van het project)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Als eerste wil ik de gezinsbegeleiders bevrage om te kijken wat hun kijk is op vadersensitief begeleiden, waar zij nu staan en waar zij naar toe willen gaan. Tot slot ga ik literatuurstudie doen om zo een betrouwbaar en kwalitatief antwoord te kunnen formuleren op hun hulpvraag. Zo wil ik een adviesrapport opstellen om de gezinsbegeleiders een stap verder te brengen op de ladder.
TIJD	<p><i>Waar en wanneer wil ik dit plan uitvoeren?</i></p> <p>Dit plan wil ik uitvoeren op het CKG de Hummelhuis. Dit plan wil ik uitvoeren in de 16 weken stage die ik op de afdeling aanwezig ben.</p>
LOGISTIEK	<p><i>Welke materialen en infrastructuur heb ik nodig voor de realisatie van dit project?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • E-mail adressen van de collega's voor het kunnen blijven communiceren met hun (opsturen van vragenlijst). • Het bevrage van de vaders (kijken waar zij nood aan hebben). Hiervoor heb ik papa's nodig die willen deelnemen. • Laptop, printer en papier. • Adviesrapport (lay-out) in samenwerking met Nele (zij is goed in het opmaken van een gepaste lay-out).
Opmerkingen	/

FICHE: Literatuurstudie (zie sjabloon onderzoeksrapport)

PROJECTFICHE 2: Business case

HAALBAARHEID	<p>Is het geloofwaardig dat dit project realiseerbaar is?</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Qua planning haalbaar binnen het kader van een afstudeerproject</i> <ul style="list-style-type: none"> • Dit project is haalbaar binnen de 16 weken dat ik op de afdeling aanwezig ben (22/02/2021 tot 02/06/2021). <p>Planning van het project:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Week 1-2: in deze periode ga ik opzoek naar een onderwerp en dit verder oriënteren. Staat het team achter het onderwerp? Vind ik voldoende informatie en literatuur rond dit onderwerp? Dit heb ik a.d.h.v. gesprekken met mijn promotor, stagementor, gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt en door eigen ervaringen die ik gedurende mijn pediatrische stage heb opgedaan. Het contacteren van andere organisaties om te kijken hoe zij vaderbetrokkenheid toepassen binnen hun context. • Week 3-4: om een duidelijke analyse te kunnen doen over de visie van vaderbetrokkenheid bij de gezinsbegeleidsters, de schaalvraag, de behoefte,.. stel ik een vragenlijst op om een duidelijk zicht te hebben op het project. • Week 5- 7: afwerken van de fiches, het verfijnen van de literatuurstudie, vragen opstellen voor overlegmomenten, feedback/ tips van collega's voor het opstellen van "Een Tip & Tricks lijst", aftoetsen wat de collega's effectief willen, bekijken wat er ontbreekt in de werkbladen • Week 8- 10: aanpassingen brengen aan de werkbladen, kijken wanneer zij deze werkbladen willen gebruiken, ervaringen mee oppakken van de collega's in de Tips & Tricks lijst. • Week 10 – 15: implementatie van de aangepaste werkbladen, de Tips & trickslijst overhandigen aan de collega's en tot slot een overlegmoment inlassen om te kijken wat de collega's er tot nu toe van vinden. • Week 16 – 18: verdediging bachelorproef. <ul style="list-style-type: none"> - <i>Wettelijk:</i> De stage-instelling, de school en ik hebben een contract moeten tekenen voor het project dat zou doorgaan op de afdeling. - <i>Ethisch:</i> n.v.t.
VOORDELEN	<p><i>Wat zijn de verwachte voordelen? (extra inkomsten, besparingen, niet-financiële voordelen) Hoe groot schat ik die in? Op welke termijn zullen ze gerealiseerd worden? Wegen deze voordelen op tegen de inspanningen om dit project te realiseren?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Voordelen voor de gezinsbegeleidsters Doordat de vader betrokken blijft bij het gezin is er sprake van gezamenlijke ouderschap, aldus een gezinsbegeleidster van het CKG de Hummeltjes te Hasselt. Andere gezinsbegeleidsters gaven

	<p>aan dat het doel vooral is om het gezin in zijn totaliteit te versterken en dat de papa daar voor nodig is, moeders krijgen het gevoel er niet alleen voor te staan,.. Dit allemaal zorgt ervoor dat het begeleiden van een gezin makkelijker verloopt en het ook het uithoudingsvermogen verbeterd (aanpassingen zijn beter vol te houden). Door een behoefteanalyse en het voorstellen van een inventarisatie tool wil ik de gezinsbegeleidsters een stap verder helpen in het vadersensitief begeleiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> Voordelen voor het gezin Doordat de vader meer betrokken wordt bij de hulpverlening en het gezin heeft dit een positief effect op de vrouwenemancipatie, emancipatie en ontwikkeling van mannen zelf en voor de kinderen (Kenniswerkplaats Tienplus, 2012). Een betrokken vader vermindert de kans op het ontwikkelen van probleemgedrag bij het kind, verbeterd de schoolprestaties, minder gebruik van drugs en alcohol en verhoogd zelfvertrouwen van het kind (Zwaan, 2013). Voordelen voor de onderzoeker Ik, als onderzoeker, hou een groot voordeel over aan dit project. Door de ervaring die ik op doe gedurende mijn stageperiode en de literatuurstudie, doe ik veel ervaring op. In de toekomst wil ik graag op een pediatrie afdeling tewerkgesteld worden. De kennis die ik nu opdoe kan ik op het werkveld implementeren en desnoods delen met de collega's indien hier vraag naar is.
KOSTEN	<p><i>Wat is de kost van infrastructuur, materiaal en verbruiksgoederen? Personeelskosten vallen niet onder dit thema.</i></p> <p>Dit project is kostenefficiënt. De werkbladen die mogelijks aangepast worden en de Tips& Tricks worden op de afdeling afgedrukt (0,08 cent per afdruk) en geplastificeerd (lamineerhoes 0,30 cent). Het sjabloon en opmaak wordt in samenspraak gedaan met een collega die er veel ervaring in heeft.</p> <p>De totale kosten bedragen €1,12.</p>
TIJD	<p><i>Wat is de geschatte doorlooptijd van dit project? Wat is het geschatte aantal mandagen (hoeveel dagen per week)? Is er een deadline verbonden met dit project? Is het 'dringend'?</i></p> <p>Voor dit project krijg ik vanuit school 17 weken om het te realiseren. Ik heb in totaal 149 dagen (zonder implementatie) nodig om het project uit te werken en gebruiksklaar te maken.</p>

	Op 02/06/2021 zou ik het project volledig afgerond moeten zijn en moet ik mijn paper indienen.
RISICO	<p><i>Wat zijn de voornaamste risico's die met dit project verbonden zijn? Hoe schat ik deze risico's in? Zijn deze aanvaardbaar? Met welke onverwachte omstandigheden houd je rekening bij de planning van je project? Hoe groot acht je de kans dat deze omstandigheden zich voordoen? Hoe schat je de impact op je project in, indien een dergelijk event zich voordoet? Welke acties plan je om een dergelijk event te voorkomen en indien een dergelijk event zich voordoet?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • We leven momenteel in een onzekere tijd i.v.m. COVID-19. De kans is er dat ik, bij besmetting, in quarantaine moet. Ik schat dit risico klein in, omdat ik mij aan de maatregelen hou. Daarnaast is het mogelijk om mijn project verder vanuit huis uit te werken, waardoor de impact minimaal is. • De gezinsbegeleider(ster) wil mijn vragenlijst niet invullen: dit risico is nihil. De gezinsbegeleidsters zijn zelf gekomen met het feit dat er iets moet gebeuren rond vadersensitief begeleiden/ vaderbetrokkenheid. Zij spraken mij spontaan aan rond het onderwerp en ik verwacht op dat gebied geen moeilijkheden en een goede samenwerking. Mocht dit toch moeizaam verlopen, kan ik altijd een herinneringsmail sturen (bevragingen gebeuren online i.v.m. COVID-19). • Het risico is er dat de gezinsbegeleidsters niet mee zijn in het project, doordat wij elkaar weinig zien. Om dit te voorkomen en hun mee te laten denken in het proces, zal ik elke maand een weetje plaatsen in de nieuwsbrief met een aankondiging voor een komend overleg rond het project. • Een volgend risico is dat de Tips& Tricks onvoldoende bruikbaar zijn en/of niet in het belang van de gezinsbegeleidsters ligt. De kans hierop is klein. Ik wil de ervaring van de gezinsbegeleidsters meepakken in de lijst, zodat het aangenamer is om ermee te werken. Daarnaast pas ik de werkbladen aan naargelang de behoefte van de gezinsbegeleidsters. Een ander risico is dat de gezinsbegeleidsters dit vergeten mee te nemen op huisbezoek. Ik wil dit voorkomen door een exemplaar te plaatsen op de server van de laptop (waar iedereen aan kan). • Vaders die in dag-posten werken en geen begeleiding wensen in de avond, waardoor het betrekken van hun bij de hulpverlening bemoeilijkt wordt. Het risico hierop is groot. Dit zou opgelost kunnen worden door de begeleidingen in de avond minder intensief en lang te laten doorgaan op het uur dat de ouder eventueel zou kunnen.
Opmerking	Bronnen:

	<ul style="list-style-type: none">• Kenniswerkplaats Tienplus. (2012, januari). <i>Een vader is meer dan 100 meesters</i>. https://www.expoo.be/sites/default/files/atoms/files/een-vader-is-meer-dan-100-meesters_2935_web.pdf• Zwaan, I. (2013). <i>De afwezige vader bestaat niet: En waarom vaders niet moeten moederen</i>. Amsterdam: Bakker.
--	---

PROJECTFICHE 3: Kwaliteitsplan

<p>OUTCOME</p>	<p><i>Wat is de outcome van je project (PICO)?</i></p> <p><i>P= Populatie, patiënt</i></p> <p>De gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes.</p> <p><i>I= Interventie</i></p> <p>Het opmaken van een aanbevelingsrapport voor de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt</p> <p><i>C= Comparison</i></p> <p>De huidige situatie van vadersensitief begeleiden op de afdeling.</p> <p>O= Outcome</p> <p>Het opmaken van een adviesrapport i.v.m. vadersensitief begeleiden om de gezinsbegeleidsters, van het CKG de Hummeltjes te Hasselt, een stap verder te brengen in het vadersensitief begeleiden</p>
<p>OUTCOME METEN</p>	<p><i>Hoe ga je deze outcome meten?</i> <i>Welke meetinstrumenten ga je hiervoor gebruiken?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nulmeting/ analyse: Om een evolutie te zien aan het eind van dit project ga ik een vragenlijst opstellen voor de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt. Zo kan ik zien hoe zij zichzelf scoren als het gaat om het betrekken van de vaders bij de hulpverlening en naar waar zij toe willen werken. • Vragenlijst + resultaten : In mijn vragenlijst heb ik bewust gekozen om zowel open- als gesloten vragen te stellen. Dit maakt het voor mij makkelijker om de visie van de gezinsbegeleidsters in kaart te krijgen en de behoefte om een stap verder te kunnen komen. De resultaten bundel ik samen en gebruik ik bij het opstellen van een inventarisatie tool. • Opnieuw een (meting) schaalvraag stellen aan het eind van het project (=resultaten): Na het implementeren van de inventarisatietool, neem ik nog eens de schaalvraag af bij de gezinsbegeleidsters om te kijken of zij hebben ervaren dat ze een stap verder zijn in het proces. Daarnaast wil ik ook de effectiviteit van de tool aftoetsen bij de collega's om hun te laten denken over wat er mogelijk nog helpen kan. <p><i>Op welk(e) tijdstip(pen) ga je de outcome meten?</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • De outcome ga ik meten tijdens de overlegmomenten op de afdeling (Online), de begeleidingen en vergaderingen. In week 14 en 15 (17 mei 2021 tot 28 mei 2021) wil ik de gezinsbegeleidsters nogmaals bevragen a.d.h.v. een schaalvraag om zo hun groeiproces in kaart te brengen.
	<p><i>Wat is de betrouwbaarheid van validiteit van het project? Wat zijn de kwaliteitscriteria voor je onderzoek? Hoe vertalen de kwaliteitscriteria zich in kwaliteitseisen Of Welke criteria worden gebruikt om de kwaliteit van het product te meten? Hoe vaak en wanneer wordt de kwaliteit van het product gemeten? Met welk meetinstrument wordt de kwaliteit bepaald? Woe stelt de kwaliteit van het product vast?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Praktisch Het onderzoek is relevant. De gezinsbegeleidsters zijn uit zichzelf gekomen met het idee dat de betrokkenheid van de vaders tijdens de hulpverlening verbeterd mag worden. Dit zou een positief effect hebben op het gezinsfunctioneren (zie literatuurstudie). • Validiteit Ik heb een vragenlijst opgesteld voor de gezinsbegeleidsters van het CKG de Hummeltjes te Hasselt. Deze vragen waren voor deze organisatie valide en werden ook goedgekeurd door de coördinator. De gezinsbegeleidsters begrepen wat er bedoeld werd met de vragen en kunnen deze makkelijk invullen. De informatie is daarnaast relevant voor het uitvoeren van deze proef. • Betrouwbaarheid Het project is betrouwbaar, omdat het gestaafd wordt a.d.h.v. wetenschappelijke literatuur. Daarnaast is dit onderzoek reproduceerbaar, omdat men tot dezelfde resultaten kan bekomen wanneer de vragenlijst (voornamelijk de schaalvraag) wordt afgenomen. Door een nulmeting, rond vaderbetrokkenheid, kan ik een beter zicht krijgen in de behoefte van de gezinsbegeleidsters. Aan het eind wordt deze vragenlijst nog eens afgenomen om de groei van de gezinsbegeleidsters in kaart te brengen rond vaderbetrokkenheid. • Objectiviteit De ervaringen van de gezinsbegeleidsters, de resultaten van de vragenlijst en de literatuurstudie zijn objectieve gegevens die helpen bij het opstellen van het adviesrapport. <p><i>Zie boek, Actieonderzoek doen van der Zouwen, hoofdstuk 5 (2018).</i></p>

PROJECTFICHE 4: Work breakdown structure - Werkpakketten

Werkpakket 1:

Projectmanagement

- Promotor: Kim Daniels, ik kan hier terecht voor alles wat over het project gaat.
- Projectmanager: Karin Bas, ik kan bij haar terecht over alles wat gaat over de inhoud van het project en de uitvoering.
- Medebegeleidster: Marleen Pulinx, ik kan bij haar terecht voor het uitwerken van de tips en werkblaadjes.
- Logboek: contactmomenten up to date houden, reflecties,..
- Practicum lessen op school.
- Collega's aanspreken en up-to-date houden via regelmatige overleggen + nieuwsbrief.

Uit te voeren taken en timing:

- Meet&Greet voorbereiden + uitvoeren.
- Werkpakketten uitwerken.
- Plan van aanpak voorbereiden.
- Projectfiches maken, volgens deadlines.
- Nodige documenten posten op EPOS (deadlines).
- Timing: ...
 - Week 3-4: Meet&Greet voorbereiden + uitvoeren.
 - Week 5: werkpakketten uitwerken.
 - Week 9-10: plan van aanpak voorbereiden.
 - Projectfiches maken, volgens deadlines.
 - Nodige documenten posten op EPOS (deadlines).

Meetbare resultaten:

- Logboek: hier noteer ik mijn activiteiten rond het project in, reflecties en contactmomenten.
- Projectfiches die ingevuld zijn.
- Deadlines op EPOS.
- Meet&Greet.
- Plan van aanpak.

Werkpakket 2:

Literatuurstudie:

- Zoeken wat de literatuur over vaderschap zegt.
- Literatuurstudie over:
 - Wat is vaderschap?
 - Wat zijn de voordelen van een betrokken vader?
 - Wat zijn de nadelen van een niet betrokken vader?
 - Hoe kan je vadersensitief begeleiden?
 - Cijfers rond vaderbetrokkenheid.
- Contacteren (telefonisch/ e-mail) van verschillende psychologen en orthopedagogen.
- Zelf tellen tijdens de huisbezoeken hoe vaak er een papa aanwezig is.

Uit te voeren taken en timing:

- Literatuurstudie.
- Het selecteren van de bruikbare literatuur.
- Congressen bekijken.
- Zelf tellen tijdens de huisbezoeken hoe vaak er een papa aanwezig is.
- Zoeken naar tips om vaders bij de begeleiding te betrekken.
 - Tips op maat van het CKG

- Timing:
 - Literatuurstudie: In week 1 tot 2 ga ik zoeken naar verschillende literatuur dat gebruikt kan worden.
 - Selecteren van literatuur: In week 3 en 4 ga ik selecteren welke literatuur ik ga gebruiken voor mijn project:
 - Ik ga vooral opzoek naar literatuur dat antwoord geeft op de onderzoeksvraag en de deelvragen. In de literatuur ga ik vooral opzoek naar wat vaderschap is, wat de voordelen zijn van een betrokken vader, de gevolgen van een niet betrokkenvader, cijfermateriaal rond betrokkenvaders en tot slot hoe de gezinsbegeleidsters vadersensitief kunne begeleiden.
 - Week 5 tot 8: opstellen begin van een Tips&Tricks + bekijken welke aanpassingen er moeten gebeuren aan de werkbladen.

Meetbare resultaten:

- Uit de literatuurstudie antwoorden vinden op de bovengenoemde vragen.
- Terugkoppelen via Meet&Greet wat de gevonden resultaten zijn.
- Plan van aanpak, moment om de gevonden resultaten terug te koppelen.

Werkpakket 3:

Wat zijn de noden en behoeften van de gezinsbegeleidsters omtrent vaderbetrokkenheid

- Vragenlijst om zicht te hebben op de visie van de gezinsbegeleidsters rond vaderbetrokkenheid, de schaalvraag en tot slot waar zij nood aan hebben.
- Collega's bevragen tijdens de overleggen welke tips opgenomen kunnen worden in de Tips & Tricks lijst, wat voor hun zou werken,..
- A.d.h.v. de literatuurstudie ga ik opzoek naar mogelijke tips die ik de gezinsbegeleidsters kan meegeven om vaderbetrokkenheid te stimuleren tijdens de begeleidingen.

Uit te voeren taken en timing:

- Week 2 - 3: Vragenlijst afnemen + resultaten bekijken.
- Week 3 en 7: Ervaring bevragen van de gezinsbegeleidsters.

Meetbare resultaten:

- De resultaten van de vragenlijst.
- Overzicht van de literatuur tot de noden van de afdeling.
- Resultaten vanuit de overleggen met de collega's.

Werkpakket 4:

Het opstellen van een Tips& Tricks lijst en aanpassen van "mogelijke werkbladen"

- De tips die ik verzameld heb zal ik samen met de collega Nele plaatsen in een sjabloon, zoals zij die op de afdeling gewend zijn.
- De informatie die ik heb verkregen van de collega's + professionals (psychologen, orthopedagogen,..) meenemen in de lijst.

Uit te voeren taken en timing (week 9 en 10) :

- Afspraak maken met de collega om een sjabloon te kunnen maken.
- Tips samenvoegen om een duidelijk overzicht te hebben over welke tips er gebruikt zal worden.
- De collega's op de hoogte brengen over het hulpmiddel dat binnen kort in gebruik zal zijn.

Meetbare resultaten:

- Een sjabloon met de tips.

- Aangepaste werkbladen (waar mogelijk).

Werkpakket 5:

Implementatie

- De gezinsbegeleiders effectief tewerk laten gaan met de Tips & Tricks lijst en de “mogelijke aangepaste” werkbladen.
- Tussendoor bevragen van de gezinsbegeleiders wat zij er tot nu toe van vinden.
- De schaalvraag opnieuw stellen aan de gezinsbegeleiders.
- Feedback vragen rond effectiviteit.

Uit te voeren taken en timing (week 11 tot 14/15):

- Overlegmomenten inplannen om effectiviteit van de aanpassingen en tips te evalueren.
- Nieuwe schaalvraag stellen om de evaluatie te kunnen aantonen.
- Samen zitten met Nele (gezinsbegeleider) voor het opmaken van een sjabloon.

Meetbare resultaten:

- Vergelijking van de eerste vragenlijst en de 2de vragenlijst (schaalvraag).
- Het opgestelde sjabloon met Nele.
- De overlegmomenten.

Werkpakket 6:

Onderzoeksrapport

- Het rapport afronden door de resultaten in te geven van het project.
- Het verwerken van de resultaten van de schaalvraag om te kunnen vergelijken met de nulmeting.
- Het onderzoeksrapport afwerken en indienen.
- De presentatie voor de verdediging maken en posten.
- Presentatie aan de gezinsbegeleiders over het project.

Uit te voeren taken en timing (week 11 tot 14/15):

- Week 14 – 16: afronden van onderzoeksrapport en op 2 juni posten.
- Week 17 – 18: opmaken van presentatie en deze posten om het vervolgens te kunnen presteren tijdens de verdediging (datum nog onbekend) + aan de gezinsbegeleiders van het CKG de Hummeltjes te Hasselt.

Meetbare resultaten:

- De presentatie voor de verdediging en gezinsbegeleiders van het CKG de Hummeltjes.
- Onderzoeksrapport.
- Resultaten in het rapport van de nulmeting vergeleken met het eindresultaat.

Gantt-chart

Werkpakket	Code	Periode (per week)																		Uitvoerders	Aantal dagen
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
																				Naam verantwoordelijke + andere	
Werkpakket 1: projectmanagement	1.1 Posten PF, logboek posten, practicum lessen op school,..																			Ahlam, Karin, Kim	40
	1.2 Meet & Greet																			Ahlam, Karin, Kim	5
	1.3 Plan van aanpak																			Ahlam, Karin, Kim	5
	1.4 Lezingen/ vormingen																			Ahlam	3
	1.5 Videobellen & mailen: psycholoog en orthopedagoog																			Ahlam	4
Werkpakket 2: literatuurstudie	2.1 Literatuurstudie																			Ahlam	30
	2.2 Selectie van literatuur																			Ahlam	8
	2.3 Samenbundelen tips																			Ahlam & GB	5
Werkpakket 3: behoefteanalyse gezinsbegeleiders	3.1 Vragenlijst opstellen + afnemen (schaalvraag nulmeting)																			Ahlam & GB	5
	3.2 Verwerken resultaten																			Ahlam	2
	3.3 Ervaring gezinsbegeleiders																			Ahlam & GB	7

Werkpakket 4: opstellen Tips & Tricks lijst + aanpassen werkbladen	4.1 Opstellen tips en tricks lijst + werkbladen aanpassen																	Ahlam & GB	5
	4.2 Sjabloon opmaken																	Ahlam & Nele	5
Werkpakket 5: implementatie	5.1 Uitvoering																	GB	30
	5.2 Schaalvraag (eindslot)																	Ahlam & GB	4
Werkpakket 6: Onderzoeksrapport	6.1 Afronden rapport (verwerken resultaten)																	Ahlam & GB	5
	6.2 Voorbereiden presentatie + presenteren																	Ahlam	7
Overleg PMT																		Ahlam, Karin, Marleen	9
PMT	Ahlam Yousfi, Karin Bas, Kim Daniels en Marleen Pulinx (GB = gezinsbegeleidsters)																		

PROJECTFICHE 5: Communicatie plan

<p>ORIËNTATIE EN DIAGNOSTISCHE FASE</p>	<p><i>Wie zijn de belanghebbenden? Wat zijn hun belangen? Wat is hun houding (pro en contra) tegenover het project? Wat is hun invloed? Wie zijn de contactpersonen binnen dit project? Wie is verantwoordelijk voor welke communicatie? Wie gaat participeren aan het project? Hoe ga je de opdrachten vanuit de opleiding overbrengen naar de setting?</i></p> <p>De belanghebbende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Binnen dit project zijn het de gezinsbegeleidsters die vooral veel belang hebben aan dit project. Aan het eind van dit project hoop ik hun geholpen te hebben bij het betrekken van de “papa’s” binnen de hulpverlening / begeleidingen. • Het gezin in zijn totaliteit heeft hier ook een aanwinst in. Volgens de literatuur zou een betrokken vader een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van het kind en de draagkracht- en last van de “mama’s” (Kennisswerkplaats Tienplus, 2012). • Ahlam (ikzelf): ik hoop een mooi project voor te mogen leggen, waarbij ik zelf veel ervaring op doe voor op de werkvloer. • De PXL. <p>Houding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De vraag voor dit onderwerp (vaderbetrokkenheid) kwam vanuit de gezinsbegeleidsters zelf. De collega’s spreken mij regelmatig aan in de gang met tips, hun ervaringen en het aanbod om mee te helpen binnen het project (vb. opstellen van een sjabloon). Ik krijg regelmatig vormingen opgestuurd rond vaderbetrokkenheid van de collega’s. De gezinsbegeleidsters staan er heel positief tegenover en kunnen niet wachten tot het resultaat. <p>Wie is verantwoordelijke voor welke communicatie?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik zorg ervoor dat de afdeling op de hoogte is over de verwachtingen van school als het gaat over de bachelorproef. • Mochten er afspraken (vb. Meet&Greet, Plan van aanpak, verdediging,..) gewijzigd worden koppel ik dit door naar de afdeling. • Vanuit de school (de promotor) krijg ik feedback voor de taken die ik indien en ik verbeter die. • Vanuit de gezinsbegeleidsters krijg ik feedback omtrent de werkbladen. <p>Wie gaat participeren aan het project?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aan dit project werk ik samen met de promotor, de gezinsbegeleidsters en de inhoudsdeskundige (mevr. Bas) . <p>Hoe ga ik de opdracht vanuit de opleiding overbrengen naar de setting?</p>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> De afdeling was al op de hoogte over de bachelorproef dat door zou gaan gedurende de stageperiode. De collega had al een onderwerp waar ik rond zou kunnen werken. Nadat ik de insteek achter dat onderwerp te weten ben gekomen vond ik mij volledig in haar visie en herkende ik mezelf er ook in. Hierdoor ben ik akkoord gegaan met dit onderwerp en ben ik er verder aan gaan werken gedurende mijn stageperiode.
PLANNINGSFASE	<p><i>Hoe en wanneer en met wie ga je je projectvoorstel bespreken? / samen goedkeuren? Wie gaat met jou de weg banen op de setting om het verbetervoorstel te kunnen uitproberen/ te kunnen realiseren.</i></p> <p>Het projectonderwerp is gekomen vanuit de stageplaats zelf: het CKG de Hummeltjes. Dit onderwerp sprak mij ook erg aan en heb dit via het ideeën-opsporingsformulier aan de promotor voorgesteld. Het onderwerp is door alle partijen goedgekeurd. Om dit project te kunnen realiseren zal de inhoudsdeskundige en de gezinsbegeleidster(s) mij hierin verder helpen. Bij elk overlegmoment wordt er 10 à 15 minuten voorzien om kort terug te koppelen wat ik heb gevonden rond het project.</p>
ACTIEFASE	<p><i>Hoe ga je je verbetervoorstel op de setting realiseren? Wie heeft welke informatie nodig? Wanneer moeten de belanghebbenden welke informatie ontvangen? Op welke manier wordt deze informatie gebracht?</i></p> <p>Het verbetervoorstel wil ik op de afdeling realiseren door een goed zicht te hebben op de visie en noden van de gezinsbegeleidsters (cfr. Vragenlijst gezinsbegeleidsters: Vaderbetrokkenheid). Daarnaast wil ik het probleem verduidelijken a.d.h.v. literatuurstudie en observaties gedurende de begeleidingen. De informatie die ik ontvang via literatuurstudie, contactmomenten met psychologen/orthopedagogen, lezingen,.. koppel ik terug tijdens de overlegmomenten met de collega's. Zo zijn de gezinsbegeleidsters op de hoogte over de stappen die ik momenteel zet.</p> <p>Door de corona-maatregelen wordt er veel vanuit huis gewerkt. Hierdoor zal de communicatie voornamelijk verlopen via Teams, e-mail, visuele voorstel a.d.h.v. werkbladen,.. Mocht ik de collega's tegenkomen op de afdeling, zal ik hun ook aanspreken mocht ik wat willen delen met hun en/ of vragen hebben.</p>
Opmerking	<p><i>Bronnen:</i></p> <p>Kenniswerkplaats Tienplus. (2012, januari). <i>Een vader is meer dan 100 meesters.</i> https://www.expoo.be/sites/default/files/atoms/files/een-vader-is-meer-dan-100-meesters_2935_web.pdf</p>

PROJECTFICHE 6: Wijzigingsnota

Noteer hier alle wijzigingen aan je project met een duidelijke toelichting waarom het initiële project gewijzigd werd.

DATUM	WIJZIGING EN TOELICHTING
14/03/2021	Het volledig aanpassen en concretiseren van PF 1.
21/03/2021	Het aanpassen van de PICO in PF 1, na de feedback tijdens de Meet&Greet.
26/03/2021	Het aanpassen van de bronnen in PF 2 (juiste APA- normen).
31/03/2021	Werkpakketten verder aangevuld (vb. werkpakket 6 toegevoegd + werkpakket 1 aangevuld).

PROJECTFICHE 7: Bibliografie

Boeken

- Zwaan, I. (2013). *De afwezige vader bestaat niet: En waarom vaders niet moeten moederen*. Amsterdam: Bakker.

Rapport

- Kenniswerkplaats Tienplus. (2012, januari). *Een vader is meer dan 100 meesters*. https://www.expoo.be/sites/default/files/atoms/files/een-vader-is-meer-dan-100-meesters_2935_web.pdf

PROJECTFICHE 8: Bijlagen

Observaties en gegevens ter ondersteuning van de rapportage, o.a. fiche-bundel

VADERSENSITIEVE ONDERSTEUNING

1. Wat is vadersensitief begeleiden voor u als gezinsbegeleidster?
.....
.....
.....
.....
2. Waarom is het betrekken van vaders (vadersensitief begeleiden) bij de zorg belangrijk voor u?
.....
.....
.....
.....
3. Is de begeleiding die u als gezinsbegeleidster altijd met de aanwezigheid van de papa?:
 - Ja
 - Nee
4. Hoe betrokken is de (gemiddelde) papa in de begeleiding die u geeft?:
 - Niet.
 - Matig betrokken.
 - Voldoende betrokken.
 - Goed betrokken.
5. Hoe score jij jezelf bij het betrekken van de papa tijdens de begeleiding nu en waar zou jij naar toe willen?:

10

0

6. Verklaar waarom jij jezelf deze score geeft:
.....
.....
.....
.....
7. Wat moet er volgens jou gebeuren om naar de gewenste score te kunnen werken? Wat is de eerste volgende stap? :
 - Extra ondersteuning in het begin van de begeleiding (Beeldvorming).
 - Handvaten/ tips en tricks voor de gezinsbegeleidsters.

- Vernieuwing van de werkbladen.
 - De omgeving (Het CKG) vadervriendelijk maken.
 - Andere, namelijk:
-

Bijlage 2 – Vragenlijst nulmeting

VADERSENSITIEVE ONDERSTEUNING

1. Wat is vadersensitief begeleiden voor u als gezinsbegeleidster?

.....

.....

.....

2. Waarom is het betrekken van vaders (vadersensitief begeleiden) bij de zorg belangrijk voor u?

.....

.....

.....

3. Is de begeleiding die u als gezinsbegeleidster altijd met de aanwezigheid van de papa?:

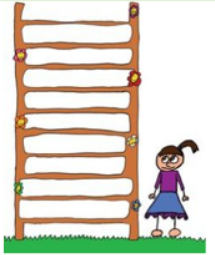
- Ja
- Nee

4. Hoe betrokken is de (gemiddelde) papa in de begeleiding die u geeft?:

- Niet.
- Matig betrokken.
- Voldoende betrokken.
- Goed betrokken.

5. Hoe score jij jezelf bij het betrekken van de papa tijdens de begeleiding nu en waar zou jij naar toe willen?:

10

0

6. Verklaar waarom jij jezelf deze score geeft:

.....

.....

.....

7. Wat moet er volgens jou gebeuren om naar de gewenste score te kunnen werken? Wat is de eerste volgende stap? :

- Extra ondersteuning in het begin van de begeleiding (Beeldvorming).
- Handvaten/ tips en tricks voor de gezinsbegeleidsters.
- Vernieuwing van de werkbladen.
- De omgeving (Het CKG) vadervriendelijk maken.
- Andere, namelijk:

.....

Bijlage 3 – Vragenlijst eindmeting

VADERSENSITIEVE ONDERSTEUNING

1. Zie jij een meerwaarde in de uitgewerkte werkblaadjes en stellingskaarten? Helpt het jou om de begeleidingen vadersensitiever te maken? :

Ja, want

.....

.....

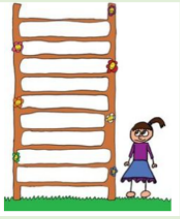
Nee, want

.....

.....

2. Zijn de uitgewerkte werkblaadjes en stellingskaarten een hulpmiddel om jou 1 stap verder te helpen in het vadersensitiefbegeleiden? Kijk eens hoeveel jij jezelf de vorige keer heb gescoord. Hoeveel zou jij je a.d.h.v. de werkblaadjes en stellingskaarten nu score? :

10

0

3. Verklaar waarom jij jezelf deze score geeft:

.....

.....

4. Hoe betrokken is de papa wanneer er een moment met hem wordt ingepland (a.d.h.v. werkblaadjes, stellingskaarten)?:

Niet

Matig betrokken

Voldoende betrokken

Goed betrokken

Bijlage 4 – Visie en Stappenplan

Papa, ik heb u nodig

Wist je dat een betrokken vader een positief effect heeft op de vrouwenemancipatie, ontwikkeling van de man zelf en van het kind?!

Zo zou een betrokken vader zorgen voor minder gebruik van drugs en alcohol, minder kans op tienerzwangerschappen, betere schoolprestatie en een verhoogd zelfvertrouwen van het kind.

Het is daarom ook belangrijk dat de mama's de poorten voor de papa's openen om te kunnen participeren bij de opvoeding van hun kind (poortwachtersyndroom). Zoals een bekend spreekwoord zegt: al doende leert men.

Als hulpmiddel kunnen er enkele werkbladen toegepast worden in de volgende volgorde:

1. Je kind
2. Gezamenlijk ouderschap
3. Je partner
4. Ouderschap
5. Elke ouder zijn eigen rugzak
6. Inhoud rugzak

Tot slot zijn er ook nog stellingskaarten die de 'rolverdeling' binnen het gezin in kaart brengen.

Stappenplan vadersensitief begeleiden

Stap 1: De papa sensibiliseren

- De begeleidingsmomenten vadvriendelijk maken: Bouw een vertrouwensband op, wordt een bekend gezicht.
- Benader de papa als man, partner en vader (cfr. Adviesrapport: Ouderschap, Papa ook jij telt mee!).
- Hou rekening met de culturele achtergrond van het gezin (papa).
- Folders, boekjes, brochures... meepakken voor de papa.

Stap 2: De begin situatie van het gezin in kaart brengen

- Beeldvorming, observeren, bevragen...
- Durf de mening van papa te vragen, exploreer hoe hij over de situatie denkt, waar loopt papa tegen aan...
- Laat mama toe dat papa mee participeert (poortwachtersyndroom)?

Stap 3: Bepaal hoe betrokken de papa wenst te zijn

- Werkblad Ouderschap.
- Exploreer naar de noden en behoeftes van papa.
- Voeg 'doe-dingen' toe, vaders houden ervan om dingen te doen en niet alleen te praten.

Stap 4 & 5: Bepaal in welke mate de papa betrokken is

- Schaalvraag: 'hoe graag wilt u mee participeren in de zorgen van het kind?'
- Werkbladen en stellingskaarten.

Stap 6: Evalueer

- Opvolgesprekken.
- Observeren.

Stap 7: Behaalde hulpvragen en/of stappen herhalen?

- Bepaalde punten nog onvoldoende doorlopen? Geen probleem, ga terug en werk hier samen aan verder.

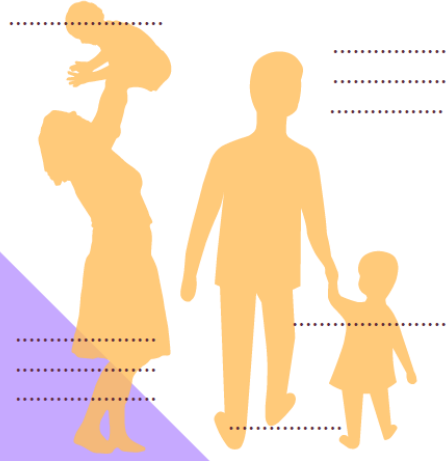

Bijlage 5 – Werkbladen en stellingskaarten

JE KIND	 GEZAMENLIJK OUDERSCHAP
<p>Hoe zou je je kind omschrijven; wat vind je belangrijke eigenschappen? Welke waarden en normen zou je graag meegeven?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Als ouder vormen jullie een team. Samen willen jullie je kind de kans geven om op te groeien tot</p> <p>DIT GAAT NIET VANZELF</p> <p>WAT LUKT JULLIE AL</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>WAT HEBBEN JULLIE NOG NODIG?</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>

JE PARTNER

Hoe zou je je partner willen omschrijven; wat vind je belangrijke eigenschappen? Hoe kan je partner jou versterken?

ouderschap

Wat betekent ouderschap voor jou?

MIJN KIND NOEMT MIJ:

ELKE OUDER ZIJN EIGEN RUGZAK

Ieder van ons draagt een rugzak met zich mee. Elke rugzak is anders; sommige zijn klein en dus sneller vol, andere hebben veel ruimte en kunnen meer dragen.

WAAR WORD JE RUGZAK MEE GEVULD?

HEB JE NOG PLAATS IN JE RUGZAK?

WIE KAN JE RUGZAK HELPEN DRAGEN?

WAT ZOU HELPEN OM MEER PLAATS TE KRIJGEN IN JE RUGZAK?

.....
.....
.....

WELKE MOMENTEN VOELT JE RUGZAK MINDER ZWAAR?

.....
.....
.....

Kind & Gezin

Een afspraak bij Kind&Gezin

Vrije tijd en hobby's

Plons Plons! Het kind moet in bad

- Wie gaat er?
- Zijn er specifieke bezoeken (vb. vaccinatie) waar je zeker bij wilt zijn?

- Wie maakt de kinderen klaar om te vertrekken?
- Wie brengt de kinderen?
- Hoe belangrijk vinden jullie dat de kinderen hobby's uitoefenen, op een schaal van 0 tot 10?

- Wie doet dit?
- Is er een beurtrol?

"Mamaa, Paaaa!" De kinderen zijn vroeg wakker

Opstaan! Na het wassen begint het.. je kind wilt spelen en het moet zich nog aankleden, nog eten...

Bedtijd.. Pyjama aan, een boekje lezen en naar dromenland

- Wie staat er (als eerst) op?
- Welke verwachtingen zijn er naar elkaar toe in verband met het opstaan voor de kinderen?

- Wie neemt dit op zich?
- Hoe worden de taken verdeeld, TEAMWORK?

- Wie doet dit?
- Is er een beurtrol?
- Is er een afgesproken slaapritueel?

Het is tijd voor een nieuwe pampers

Een nacht met buikpijn bij één van de kinderen

Het kind is ziek en kan niet naar school/ de opvang gaan

- Wie ververst het kind?
- Is er een beurtrol?

- Wie staat er op?
- Hoe pakken jullie dit aan?

- Is er een mogelijke back-up?
- Blijft er iemand thuis?
- Hoe is dat geregeld?

"woef, woef", de hond moete uitgelaten worden

Het is tijd voor mijn flesje

Maaltijd, wat moeten we vandaag weer eten?

- Wie gaat er mee op wandel?

- Wie maakt deze klaar?
- Wie zal het flesje geven?

- Wie neemt deze taak op zich?
- Denken jullie er samen over na?
- Wie gaat er naar de winkel?

Eén van de kinderen droomt eng en is overstuurd

- Wie doet wat?
- Hoe pakken jullie dit aan?

Het trimester zit er op, er wordt een oudercontact gepland

- Wie gaat er?
- Of gaan jullie samen?
- Hoe belangrijk is zo een contactmoment voor jou/ jullie?

Maandag, de kinderen moeten naar school/ de opvang

- Wie maakt de (boeken)tas klaar?
- Wanneer doe je dit?
- Wie zal de kinderen brengen en/of ophalen?
- Is er een beurtrol?
- Welke verwachtingen heb jij naar de ander toe?